

ROSTRA

ECONOMICA

Ina Brouwer over
feminisme en economie
Verkiezingen

VOOR HET GEVAL JE ELDERS SOLLICITEERT

BEDRIJFSECONOMEN

Bij VB zien we je graag een goede start maken. Daar hebben we een geheel eigen kijk op. Jouw ambitie en inzet vormen daarbij de basis.

Vanuit één van onze 30 strategisch gespreide vestigingen krijg je al gauw direct contact met de klanten. Zo heb je snel zicht op de wereld achter de cijfers.

De zakelijke start moet echter parallel lopen aan je persoonlijke ontwikkeling. Dat zien wij als een gedeelde verantwoordelijkheid. Je krijgt dan ook voldoende ruimte om je verdere studie op de rit te houden. Bij je werk en studie kun je terugvallen op de steun van een ervaren collega.

VB is, met bijna 1.500 medewerkers, één van de 'grote vijf' accountantskantoren. Met klanten als gemeentes, ministeries, nutsbedrijven, ziekenhuizen, theaters en een groeiend aantal particuliere ondernemingen. In deze wereld achter de cijfers spelen niet alleen economische, maar ook maatschappelijke en politieke aspecten een rol.

Dat verklaart mede onze visie op de combinatie van leven, werk en studie. Schrijf aan Hayke Bakker, Coördinator Werving, Postbus 649, 2270 AP Voorburg. Dan weet je snel meer over de gevolgen die een start bij VB voor jou kan hebben.

 VB Groep

DE STARTERS VAN VB: SNEL THUIS IN DE WERELD ACHTER DE CIJFERS

**Is er nog leven na de hamer
en sikkel?
pag. 18**

**UvA-toppers over het
'tandje minder'
pag. 16**

4 Ideologie heeft plaats gemaakt voor economie

E. Kuiper & N. Oomes
Margreth Hoek

6 Economie: een mannelijke zaak?

9 Facts & Figures van een nieuwe prof.

10 Age en NOBAS: iedere stem telt Pieter Elshout & Robbertjan Roet

12 De paradox van de personeelsmanager X. van Uffelen

13 Grenzeloos studeren: 'Tiempos buenos, tiempos malos'
J. Dalhuisen

16 Keert de UvA zich tegen Zijlstra? Esther van Dijk

18 Economisch beleid Jeltsin absurd? Esther van Rijswijk

20 Fac-nieuws

22 Lesgeven in de tropen drs. Ph.R. Limvers

25 Hannesen Hans Lingeman

25 Biensûr E. Bien

25 Agenda

27 Column Pieter den Haan

27 Roetersstraat 11 Hans Lingeman

REDACTIONEEL

Het is bijna zomer en het regent. Het leven is een abracadabra voor de gewone burger. Economie vervangt ideologie, in diezelfde economie moet de mannelijke ratio plaats maken voor een vrouwelijke ratio, en op wie moeten we nu weer stemmen?

Personeelmanagers dienen hun eigen functie overbodig te maken, goede tijden worden ook in Nicaragua met slechte tijden afgewisseld, oud-premier Zijlstra vergeet te investeren, Jeltsin is dikke maatjes met Clinton maar heeft bij z'n eigen volk weinig krediet meer. Tijden van verwarring en opkomende twijfels, zo hoort het op de faculteit.

Blad van de Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie van de Universiteit van Amsterdam
Nummer 194, April/Mei 1993

Redactie:
Esther van Dijk
Pieter van der Does
Pieter Elshout
Andreas de Groot van Embden
Margreth Hoek
Dr. E. de Jong
Dr. Ir. H. Koster
Esther van Rijswijk
Robbertjan Roet
Zeger Stinis
Robbert Tiemens

Fotografie:
Marian Vleerlaag
Hans Lingeman

Deadline:
Aanleveren artikelen juninummer vóór 25 mei en mededelingen voor agenda: 1 juni.

Adreswijzigingen:
Studentenadministratie,
Nieuwe Doelenstraat 15
1012 CP Amsterdam

Voor reacties, brieven en open sollicitaties is de redactie bereikbaar op:
Kamer 0.05 (E3) Roetersstraat 11
1018 WB Amsterdam
Tel: (020) 525.4297

Ingezonden brieven, artikelen en studierapportages kunnen worden ingekort.

Voorpagina:
Ina Brouwer
(Marian Vleerlaag)

Verschijning:
8 x per jaar in een oplage van 5000 ex.

Advertenties:
Tarieven op aanvraag verkrijgbaar.
Opdrachten schriftelijk t.a.v. de penningmeester.

Advertenties in dit nummer van:
Arthur Andersen
Coopers en Lybrand
Deloitte & Touche
KPMG Klynveld
Price Waterhouse
PTT
VB Accountants

Zet- en drukwerk:
De Bussy Ellerman Harms BV.
ISSN 0166 - 1485

Waarom heb je besloten je als bestuursvoorzitter aan deze conferentie te verbinden?

"Dit is typisch een conferentie waar mensen hun wenkbrauwen bij optrekken, juist omdat het ingaat tegen wat in deze maatschappij als wetenschappelijk wordt gezien. Ik vind het belangrijk dat er vanuit een feministische invalshoek een nieuwe visie op de economie wordt ontwikkeld, die je op deze manier zoveel aandacht geeft dat zowel de economen als de politici er niet meer omheen kunnen. De doelstelling is dan ook om 'out of the margin' te komen: vanuit het alternatieve circuit naar het centrum toe."

Zou je jezelf feministe willen noemen?

"Hoe ouder ik word, hoe meer ik me feministe voel. Twintig jaar geleden was het feminisme voor mijn gevoel echt verbonden met radicale acties van vrouwen met blote buiken, pro-abortus en mannenhaat. Ik associeerde het met een type vrouw waarvan ik dacht: "zo'n mens ben ik nou toch ook weer niet!" Nu kan het me niet meer zoveel schelen met welk type vrouw iemand het feminisme verbindt. Ik verbind het nu meer met mezelf. Ik hoef dus geen 'model' van het feminisme na te streven."

Hoe zou je het feminisme dan willen definiëren?

"Tja.... het heeft toch wel iets te maken met wat in deze maatschappij geassocieerd wordt met vrouwelijkheid: gevoelens, onbetaalde arbeid, de verzorging van kinderen. Het kan me eerlijk gezegd niet schelen of dat inderdaad typisch vrouwelijke waarden zijn, maar het gaat erom dat alles wat met gevoel te maken heeft in de maatschappelijke hiërarchie op een lagere plaats staat. Het feminisme is voor mij een aanval op die hiërarchie van normen en waarden, die de ratio, het verstand, de betaalde arbeid en de concurrentie prioriteit geeft. Het is in de eerste plaats een vorm van verzet. Dat verzet is in principe tijdelijk, want het is gericht op verandering, het bereiken van een nieuw evenwicht. Het gaat er dus niet om dat de vrouwelijke normen en waarden moeten overwinnen, daar geloof ik niet in. Ik vind betaalde arbeid en rationaliteit ook heel belangrijk. Het feminisme is een creatieve

Ideologie heeft plaatsge

- Politica Ina Brouwer aan het woord -

Van twee tot vijf juni zal op onze faculteit de internationale conferentie 'Out of the Margin. Feminist perspectives on economic theory' plaatsvinden. Op deze conferentie, grotendeels georganiseerd door AIO's en studenten van onze faculteit, wordt de neoklassieke economische theorie bekeken vanuit een feministisch perspectief. Over het belang van een feministische economische visie praten we met Ina Brouwer, Tweede Kamerlid voor Groen Links en voorzitter van het bestuur van de stichting Out of the Margin, onder wiens auspiciën de conferentie wordt georganiseerd.

E. Kuiper & N. Oomes

kracht die tot een nieuw evenwicht moet leiden."

Waarom vind je het belangrijk dat feministische inzichten op de gangbare economische theorie worden toegepast?

"Allereerst omdat de economische theorie

economie die niet ter discussie worden gesteld, bijvoorbeeld: "Willen wij economische groei in het jaar 1993, dan moeten de lonen gestabiliseerd worden, er een centraal akkoord worden afgesloten, de uitkeringen worden verlaagd en niet te veel eisen van de kant van de werknemers worden gesteld." Ook in mijn werk merk ik hoeveel invloed de economische theorie heeft op politieke beslissingen. In Den Haag, waar ik financieel woordvoerder voor Groen Links ben, word ik regelmatig door Wim Kok en Ruud Lubbers om de oren geslagen met gangbare economische principes.

Ik denk dat het nuttig is om de normen en waarden van de economische theorie ter discussie te stellen. Het verzorgen van ouderen en kinderen en het vrijwilligerswerk worden niet op dezelfde manier gewaardeerd als het tien uur achter je computertje zitten. Gelukkig gaat men zo langzamerhand, ook in politieke kringen, wel beseffen dat de economie voor een groot gedeelte drijft op die verzorgende kant van de maatschappij. En dat je de markt niet kunt begrijpen zonder hieraan aandacht te besteden. Dan is de volgende stap om dat te vertalen in de theorie. Maar daar zijn we dus nog niet!"

Je zegt dat de economische theorie veel invloed heeft op politieke beslissingen.

Kun je aangeven hoe je in je werk wordt geconfronteerd met de masculiene bepaaldheid van de economische theorie?

"Ik heb het gevoel dat deze invloed nu groter is dan een aantal jaar geleden. De economische theorie heeft de plaats in-

Ina Brouwer

Foto: Marian Vleerhaag

een mannelijk bolwerk is, dat beschouwd wordt als een 'harde' wetenschap en sterk verbonden is met het bedrijfsleven. Zo staan er in de ondernemersbladen van VNO en NCW opvattingen over de

maakt voor economie

genomen van wat voor de val van de Berlijnse muur ideologie heette. Vroeger werden er nog debatten gevoerd over sociale rechtvaardigheid, de verdeling van de welvaart. Nu is die discussie absoluut weg. Het communisme, het socialisme, het liberalisme en het pure kapitalisme bestaan als ideologie niet meer en daarom is, als een soort zwaktebod, de economische theorie in het centrum komen te staan. De publieke discussie is alleen nog maar een discussie over het financieringstekort, de collectieve lastendruk, de budgettering en de arbeidskosten. Beslissingen worden genomen omdat iets goedkoper, rationeler of efficiënter is. Het gaat niet meer over de vraag hoe je de maatschappij moet organiseren en of de huidige arbeidsorganisatie wel in overeenstemming is met wat we kunnen."

En wat we willen....

"Ja, maar je hoeft het niet alleen vanuit de idealistische en gevoelsmatige kant te benaderen. Ik vind dat het feminisme rationeler is dan de gangbare economische theorie. Die kan zich alleen maar overeind houden door zich op een heel beperkt gebied te concentreren. Neem de collectieve lastendruk. Wat verstaan we daar nou eigenlijk onder? Het gaat om collectieve verzekeringen voor het geval mensen werkloos worden of ziek zijn. Het gaat om onderwijs en gezondheidszorg. Als ik nu zie dat de bevolking vergrijsd en dat er steeds meer vrouwen op de arbeidsmarkt komen, concludeer ik dus dat de collectieve lastendruk zal gaan stijgen. Voorheen onbetaalde voorzieningen, zoals kinderopvang, zullen nu betaald moeten gaan worden. Dan kun je die collectieve lastendruk wel willen laten dalen van 54 naar 50 procent, bijvoorbeeld door de WAO te verschuiven naar de particuliere sector, maar zijn die 'lasten' er dan ook niet meer? Het enige verschil is dat ze anders geadministreerd zijn. Maar de lasten werken dan nog wel door in het loon.

Een ander voorbeeld is de discussie rondom de arbeidstijdverkorting. Alle spraakmakende economen die zich met politiek bezighouden, zijn het er over eens dat drastische arbeidstijdverkorting, zeker op een Europese markt, onbetaalbaar is. Ze baseren zich hierbij op macro-economische cijfers. Maar ze stellen geen van allen de vraag wat de kosten zullen zijn als we het

niet doen; ze houden geen rekening met een mogelijke stijging van de arbeidsongeschiktheid of een dalend rendement van het onderwijs. Ze vragen zich niet af wat het op langere termijn betekent voor de ontplooiing van de maatschappij als talenten en opleidingen onbenut blijven, en wat het kost als het onbetaald en betaald werk zo moeilijk te combineren blijft. Hetzelfde geldt voor de gezondheidszorg. Hans Simons kan nog drie jaar slimme plannetjes bedenken om de kosten daarvan terug te dringen, maar als de bevolking vergrijsd en de gezonde beroepsbevolking geen tijd heeft om aandacht aan hun ouders te besteden, dan moeten bejaarden eerder naar een verzorgingstehuis. Lees: stijgende kosten voor de overheid.

Wat ik aan de heren, die de NRC en de *Volkskrant* volschrijven, de regering adviseren en in de SER zitten, zou willen zeggen is: bekijk het eens een keer van de andere kant en laten we dan de kosten gaan uitrekenen. Ik ben absoluut niet vies van het uitrekenen van kosten, maar dan wel alle kosten, zowel die van de betaalde als de onbetaalde arbeid."

Als je die berekeningen echt wil uitvoeren, moet een aantal uitgangspunten worden bijgesteld. Zullen politici, of andere mensen die op dit moment met die cijfers werken, hiervoor openstaan?

"Ik schat in dat de belangstelling voor een nieuwe economische theorie zal groeien, omdat de crisisverschijnselen toenemen. De tijd van onbegrensde economische groei is voorbij. De consumenten zijn verzadigd, de negatieve milieu-effecten van deze vormen van productie en consumptie worden alleen maar groter en mensen raken uitgeput van jarenlang werken op topsnelheid. Het oude recept om uit een crisis te komen was altijd meer economische groei. Ik denk dat men zowel in de economie als in de politiek meer oog krijgt voor de noodzaak van een veelomvattender verandering van de economische structuur. Op dit moment is er bij de Wereldbank en de OESO een toenemende aandacht voor de positie van vrouwen. Organisatietheorieën richten zich minder eenzijdig op de structuur van organisaties en benadrukken het belang van het goed functioneren van mensen. Maar dat is natuurlijk weer het aardige van die mannen, die halen dat gewoon binnen zonder het feministisch te noemen."

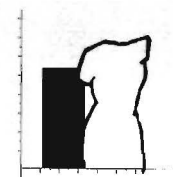
Een laatste opmerking. Je gaat er vanuit dat de economische theorie gebaseerd is op een bepaald normen- en waardepatroon. Maar economen, althans neoclassici, zullen zeggen dat zij geen waardesysteem hanteren.

"Zij denken dat ze de wereld beschrijven zoals die is, maar dat is niet waar. Het ideaal van de objectieve wetenschapper is typisch ouderwets."

Het feminisme is rationeler dan de gangbare economische theorie

Ouderwets?

"Typisch ouderwets. Ze moeten mij maar eens uitleggen waarom ze, als ze géén waardesysteem gebruiken, wel gaan jongleren met alles wat betaalde arbeid heet, maar geen rekening houden met de onbetaalde arbeid die daar direct mee samenhangt. Als het niet belangrijk is, als het niets te betekenen heeft, dan kan het dus weg. Goed. Laten we dan eens aannemen dat er alleen mannen in de samenleving zijn. We hakken gewoon even het vrouwelijke deel eraf. Ze mogen niet langzamerhand wennen, nee, we hakken het gewoon in één keer eraf. Het lijkt me heel aardig om te zien wat er dan gebeurt. Die samenleving zou compleet in elkaar storten. Misschien kan de betaalde arbeid, zoals die nu georganiseerd is, nog een week doorgaan. Ze hebben nog wel wat schone overhemden in de kast liggen, er staat nog wel iets in de ijskast, er zijn misschien nog wat cafeetjes open... Maar na een week is iedereen verwilderd en uitgeput, komt niet meer tot rust, eet niet meer regelmatig, kan de kinderen niet meer aan... Dat wordt een crisis. Een fantastische crisis wordt dat!"

Out of the margin

feminist perspectives
on economic theory

Edith Kuiper en Nienke Oomes zijn respectievelijk AIO en derdejaars economie studente.

Deze tekst is eerder in *Savante* verschenen.

Economie, een

"Verhoudingen tussen seksen zijn een basaal ordeningsmechanisme in de maatschappij. Dit is zo fundamenteel dat het onherroepelijk zijn invloed heeft gehad op de ontwikkeling van de wetenschap. Het kan niet anders dan dat dit ordeningsmechanisme ook het denken van economen heeft beïnvloed." Aan het woord is Edith Kuiper (33), ze is AIO bij de vakgroep Emancipatie Economie.

Tijdens haar studie ontmoette ze AIO Jolande Sap (29), nu beleids-medewerkster bij het bureau van de Emancipatie Raad. Tijdens hun studie en onderzoek liepen ze steeds meer tegen de grenzen van het economische analyse-kader aan. In 1990 namen ze samen het initiatief tot wat uitgemond is in de driedaagse internationale conferentie 'Out of the Margin'. Deze zal van 2 tot en met 5 juni plaats vinden aan de economische faculteit van de Universiteit van Amsterdam. Edith vervolgt: "Over de hele linie ziet je dat wat met vrouwen of vrouwelijkheid is verbonden binnen de economische theorie naar de marges is geduwd en geen of een negatieve waardering heeft gekregen. Het doel van de conferentie is om deze zaken uit de marges te halen en een plek te geven binnen het economische denkkader."

De conferentie draagt als ondertitel: 'Feministische perspectieven op de economische theorie' waarbij de nadruk ligt op de hoofdstroom, binnen de theorie: de neo-klassieke theorie. Dit is de eerste internationale conferentie rond dit onderwerp. De conferentie is groots opgezet en de workshops van het wetenschappelijke gedeelte beslaan vijf thema's: de filosofische methodologische kritiek, de theorie-inhoudelijke kritiek, dataverzameling, de

Foto: Marian Vleerlaag

Jolande luistert

Aan onze faculteit wordt van twee tot en met vijf juni de internationale conferentie 'Out of the margin. Feminist perspectives on economic theory', georganiseerd. Rostra nam een kijkje achter de schermen. Een gesprek met de twee initiatiefneemsters: Edith Kuiper (AIO, vakgroep Emancipatie Economie) en Jolande Sap (beleidsmedewerkster bij het bureau van de Emancipatie Raad) die pleiten voor de zichtbaarheid van vrouwen en vrouwelijkheid binnen de economische theorie.

Margreth Hoek

geschiedenis van het economisch denken en de link tussen theorie en beleid. Dit zal deze drie dagen allemaal de revue passeren. Naast het wetenschappelijke gedeelte is er ook een openbaar gedeelte, met onder andere een economen debat en een ideeënbeurs, dat zeker het bezoeken waard is (zie kader). Het belang van de conferentie strekt verder dan de theorie, het betreft ook het beleid en onderwijs. Hieronder verduidelijken Jolande en Edith de noodzaak van vernieuwingen en verbreding van het economisch denken vanuit een feministisch perspectief.

HET BEELD VAN DE HOMO-ECONOMICUS

Een van de thema's betreft de filosofie en de methodologie van economie. Edith: "Je kunt je kritiek op allerlei niveau's inzetten: Wat voor concepten of metaforen worden gehanteerd en wat voor dichotomieën zitten diep ingebakken in de theorie? De tegenstelling tussen openbaar en privé bijvoorbeeld is sterk verweven met de traditionele visie op man-vrouw-verhoudingen. Welk mensbeeld wordt er gehanteerd? De homo-economicus die onafhankelijk is van zijn omgeving, zijn verleden, die in alle eenzaamheid kan kiezen, die boven de werkelijkheid lijkt te zweven met allerlei kennis." Voor filosofen zijn deze vragenstellingen niet nieuw. Wat wel nieuw is, is dat de kritiek deze keer de economische theorie betreft. Jolande: "Bij andere wetenschappen is het rationele westerse subject, dat de omgeving kan beheersen, daar los van kan staan, in staat is autonoom te zijn, dingen uiteen te rafelen en dan verbanden ziet, ter discussie gesteld. Dit is het beeld van hoe je wetenschap zou moeten bedrijven: objectief, waarde vrij. Binnen de economische theorie is dit nauwelijks ter discussie gesteld. Wat typisch is aan de economische theorie is dat niet alleen de wetenschapper aan dit beeld moet vol-

doen maar ook het onderzochte object. Binnen andere disciplines zoals de sociologie heeft men meer oog voor de emotionaliteit van de objecten en de invloed van de sociale omgeving op het handelen. Het is niet onze bedoeling om de neo-klassieke theorie te ondermijnen, maar we willen wel dat er meer serieuze ruimte ontstaat voor andere manieren van analyseren. Iedereen die oog heeft voor andere factoren dan rationaliteit en dit probeert binnen te brengen in het denkkader wordt bijna niet serieus genomen."

EEN BEPERKT MODEL

Een andere thema bevindt zich op het theorie-inhoudelijke vlak. Jolande: "Economen hanteren een beperkt model waarmee je veel problemen die juist relevant zijn voor vrouwen niet kunt analyseren. Dit hangt samen met het hele fundamentele analysekader: het model van de rationeel handelende mens. Teruggebracht tot een simpel schema betekent dat: mensen hebben preferenties en voorkeuren. Voor economen zijn deze gegeven en komen ze van min of meer uit het niets. Aan de andere kant heb je de beperkingen die meestal ook niet door de economen worden verklaard. Het model zegt dan: mensen hebben hun preferenties en er zijn bepaalde restricties; gegeven deze, maken ze keuzes zodat hun nut wordt gemaximaliseerd."

"Voor vrouwen kunnen die keuzes wel eens triviaal zijn. In een supermarkt is het keuzeprobleem heel relevant maar op de arbeidsmarkt of binnen een huishouding wordt het een heel ander verhaal. De restricties zijn dan vaak zo bepalend dat er eigenlijk geen sprake meer is van een keuze. Daarnaast gaat er impliciet een legitimering uit van de nadruk op keuzes. Mensen hebben dat toch zelf gekozen? Ze zullen het dan ook wel willen! Focussen op keuzes, ook in situaties waarbinnen er

mannelijke zaak?

maar beperkte keuzemogelijkheden zijn, sluit voor vrouwen zeer relevante vragen uit."

Edith: "Naast de impliciete legitimering en het uitsluiten van belangrijke vragen treden binnen het model ook cirkel-redeneringen op. Neem nu bijvoorbeeld de arbeidsmarkt en de verklaring van de beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen. De analyse begint bij de lagere lonen voor vrouwen dan voor mannen en dat vrouwen productiever zijn in het huishouden. Dat alles is een gegeven. Als je dan gaat kijken hoe mannen en vrouwen de rollen verdelen, kom je tot de conclusie dat het voor de man meer lonend is om zich op de markt te specialiseren. Als vrouw is het rationeler te specialiseren in

OPENBARE GEDEELTE

Vrijdag 4 juni 14.00- 17.00

Ideeënbeurs over vrouwen en werk waar wetenschappers en niet wetenschappers hun werk en organisatie presenteren. Interessant voor iedereen die meer wil weten over vrouwen en economie met o.a. een forum: Teaching economics met Barbara Bergmann, Jean Shackelford, e.a.

Plaats: Paradiso te Amsterdam.

Vrijdag 4 juni 20.00- 22.30

Debat over 'Shaping structural change, the role of women', een rapport uitgebracht door de OESO. Een podiumgesprek dat zal worden ingeleid door Ina Brouwer. Deelnemers: Günther Schmid, co-auteur van bovengenoemd rapport, Myra Strober en een andere vooraanstaande Nederlandse politicus.

Plaats: Aula Universiteit van Amsterdam, Lutherse kerk, Singel 411, Amsterdam.

Zaterdag 5 juni 10.00-11.30

De toekomst van feministische economische theorie. Deelnemers: Nancy Folbre, (University of Massachusetts at Amherst) Siv Gustafsson, (Universiteit van Amsterdam) en Zafiris Tzannatos, (De Wereld Bank, Washington) debatteren over de toekomst van feminisme en economie. Plaats: gebouw A, Roetersstraat 15, Amsterdam

De resultaten van de conferentie zullen in boekvorm verschijnen.

het huishouden, met het gevolg dat ze minder productief op de arbeidsmarkt is dan een man en daarom minder verdient. Daarmee is de cirkel rond. Waarom vrouwen een lagere beloning krijgen? Waarom juist vrouwen werkzaam zijn in het huishouden? Dat wordt binnen het model niet verklaard, terwijl dit juist de meest interessante vragen zijn."

OBJECTIEVE DATABESTANDEN

Het derde thema van de conferentie gaat over dataverzameling. Edith: "Over het algemeen is het beeld van data dat ze los staan van de theorie en daarom gebruikt kunnen worden om de theorie te toetsen. Maar in hoeverre heeft de visie op mannen of vrouwen invloed gehad op het tot stand komen van deze data? Welke vragen werden wel of niet gesteld? Welke beelden liggen ten grondslag aan deze vragen? Een voorbeeld is het niet opnemen in het BNP van de onbetaalde arbeid, die met name door vrouwen wordt verricht. Hierdoor krijg je een zeer vertekend beeld van de economische productie en activiteiten die daadwerkelijk plaats vinden in de maatschappij." Jolande: "Buiten beschouwing laten van de onbetaalde arbeid heeft ook grote maatschappelijke implicaties. Het werkt bijvoorbeeld door in het belastingstelsel. De belastingwetgever gaat er nog steeds vanuit dat de draagkracht bij een gezin met één werkende lager ligt dan bij een gezin waarin twee personen werken. Onbetaalde arbeid is onzichtbaar in dit plaatje en wordt niet onderkend als arbeid die een economische waarde produceert."

DE EMANCIPATIE VAN HET BELEID

Jolande: "Een van de motivaties voor de organisatie van de conferentie was onze bezorgdheid over het feit dat de economische theorie een grote beleidsinvloed heeft. Het algemene beeld van de econoom is dat hij of zij niet kan bepalen wat politiek gezien de beste keuze is, maar wel de objectieve consequenties van bepaalde keuzes kan doorrekenen. Bij deze objectiviteit echter kun je grote vraagtekens zetten. In het emancipatiebeleid van de overheid wordt al jaren onderkend dat de traditionele beeldvorming in termen van mannelijkheid en vrouwelijkheid een belangrijke rol speelt bij het instandhouden van de huidige maatschappelijk orga-

nisatievorm. Onze stelling is dat de economische theorie één van die dingen is die daarin meespeelt. Binnen deze theorie blijft de helft van het plaatje onzichtbaar. Onbetaalde arbeid en meer in het algemeen hetgene wat met vrouwen of met vrouwelijkheid te maken heeft wordt te veel buiten beschouwing gelaten. Als je met zo'n geamputeerd instrumentarium de werkelijkheid gaat analyseren, dan kom je al snel met ideeën en manieren van denken die de traditionele manier van handelen nog eens extra bevestigen en geen handvatten bieden tot verandering."

Edith: "Voorheen werden vrouwen en emancipatie als normatief benoemd, terwijl de rest van het economische denken als neutrale wetenschap werd benoemd. Wat wij zeggen is: laten we bij de neutraliteit van die andere helft, nu negentig procent van de economische wetenschap, een paar vraagtekens zetten." Jolande: "Theorieën spelen een belangrijke rol bij het instandhouden van de werkelijkheid. Hoe je de werkelijkheid beleeft, hangt mede samen met hoe je er overdenkt. Het belangrijke van de conferentie is dat we nu met een groep mensen die deze problemen onderkennen, bekijken hoe we kunnen komen tot een evenwichtige economische theorie. Wat tot nu in de marges is blijven steken een impuls geven tot een sterkere tegenbeweging. Zo kan echte ruimte ontstaan voor andere manieren van analyseren die recht doen aan vrouwen en al die aspecten die met vrouwelijkheid zijn verbonden."

Voor meer informatie kan men terecht bij: Stichting Brekend vaatwerk, Else Kuiper, Bregje Bleeker, 020-6247743.

Foto: Marian Vleehaag

Edith aan het woord

Wie een carrière bij Price Waterhouse start, loopt het risico snel door te groeien.

Carrièreplanning is voor aankomende bedrijfs-economen vooral een afweging tussen risico en rendement, waarbij opleiding, begeleiding en doorgroeimogelijkheden een belangrijke rol spelen.

Sterke persoonlijkheden die bereid zijn zich in te zetten voor de organisatie, verantwoordelijkheid willen dragen, commercieel kunnen denken en een gezonde dosis ambitie hebben kunnen bij Price Waterhouse al snel heel ver komen. Wie bij Price Waterhouse komt werken, promoveert namelijk al na twee jaar tot Senior, waarna een snelle doorgroei tot Assistant Manager, Manager, Senior Manager en uiteindelijk tot het Partnership mogelijk is.

Price Waterhouse Worldfirm.

Price Waterhouse is een wereldwijde organisatie die voorziet in uitgebreide dienstverlening op het gebied van Accountancy, Belasting-, Organisatieadvies en Corporate Finance.

In Nederland is Price Waterhouse gevestigd in Amsterdam, Den Haag, Deventer en Rotterdam.

Bij deze vestigingen bestaat grote behoefte aan jonge, bijna of net afgestudeerde bedrijfs-economen die kiezen voor een carrière in de accountancy.

Investeren in de toekomst is investeren in mensen.

Price Waterhouse kent een zeer uitgebreid programma van interne opleidingen die niet alleen in Nederland, maar ook in de overige Europese landen gegeven worden.

Daarnaast zorgt Price Waterhouse voor intensieve begeleiding door ervaren managers van Price Waterhouse die als vraagbaak fungeren en die tevens zorg dragen voor een voortdurende persoonlijke begeleiding.

Kiezen voor Price Waterhouse betekent een keuze voor een stimulerende, dynamische omgeving waar carrièrekansen ruimschoots aanwezig zijn. Wie geïnteresseerd is, neemt vrijblijvend contact op met Marjolein Meijer van Personeelszaken.

Postbus 881, 3000 AW Rotterdam, 010 - 400 83 69.

Price Waterhouse

Foto: Marian Veeftaag

FACTS AND FIGURES VAN EEN NIEUWE PROF

Naam:	<i>Bernard M.S. van Praag</i>	Economist.
Geboorteplaats / datum:	<i>Amsterdam, 28-2-1939.</i>	<i>Alleen voor noodgeval.</i>
Burgerlijke staat:	<i>Gehuwd.</i>	<i>Graag in huurhuisje in Ardennen.</i>
Vooropleiding / vorige functies:	<i>Candidaatsex.actuariële wetenschappen, doctoraal econometrie UvA(1964), cum laude promotie UvA 1968, wetensch.medew. Ec'trie EUR '64-'70, lector interfac. Bedrijfskunde '70-'72, hoogleraar te Leiden '72-'84, idem EUR '84-'92, lid WRR '88-'92.</i>	<i>Universitaire bureaucratie.</i>
Huidige functie:	<i>hoogleraar / directeur SEO sinds 1-9-'92.</i>	<i>Strijkkwartet concert, opera.</i>
Kleur ogen:	<i>blauw.</i>	<i>Ik zou het niet weten.</i>
Lengte:	<i>1,65 m.</i>	<i>Ik zou het niet weten.</i>
Borst omvang:	<i>Variabel.</i>	<i>Leukste eigenaardigheid: Ik coquetteer niet met mijn eigenaardigheden. Ieder die met mij omgaat moet het zelf maar uitvinden.</i>
Kleur haar:	<i>Grijs.</i>	<i>Wie bewondert u het meest als mens: Mijn vrouw.</i>
Gewicht:	<i>Variabel.</i>	<i>Hoe denkt u over studenten: Beste mensen.</i>
Bijnaam:	<i>Variabel.</i>	<i>Favoriete econoom: Tinbergen.</i>
Schoenmaat:	<i>41.</i>	<i>Wat is de grootste misvatting onder economen? Dat economie te bedrijven is zonder aan te nemen dat nut interpersoneel vergelijkbaar is. Nut kan interpersoneel vergelijkbaar zijn, terwijl cardinale meetbaarheid niet wordt aangenomen.</i>
Muzikale voorkeur:	<i>Beethoven, Schubert.</i>	<i>Wat is de meest gangbare misvatting onder economen? Idem.</i>
Lievingsgerecht:	<i>Côte à l'os.</i>	<i>Wat is uw meest gekoesterde opvatting / overtuiging? Ik heb er veel en kan geen keuze maken.</i>
Favoriete boek(en):	<i>Small world (David Lodge).</i>	<i>Grootste uitdaging: De SEO laten draaien zonder facultaire subsidie.</i>
Favoriete drank:	<i>Spa rood.</i>	<i>Grootste angst: Dat dat niet gaat.</i>
Favoriete kleur:	<i>Blauw.</i>	<i>Hoe lang blijft u hier? Zolang als ik het leuk vind.</i>
Favoriete kleding:	<i>Overhemd met korte mouwen.</i>	
Favoriete vervoermiddel:	<i>Auto.</i>	
Hobbies / tijdverdrijf:	<i>Muziek (actief/passief), lezen.</i>	
Welke kranten / tijdschriften leest u:	<i>Volkskrant, NRC, The</i>	

Age en NOBAS:

Voor degenen die het nog niet was opgevallen: het is weer verkiezingstijd. De NOBAS wil door middel van een zuil in de hal beplakt met 'ongecensureerde' foto's kiezers trekken, de Age houdt het op hun verkiezingsaffiches kort, krachtig en eenvoudig: "Stem Age!". Stemmen kost niets, maar wat levert het op? De lijsttrekkers Michel Lind van de NOBAS en Erik Slot van de Age lichten toe waarom stemmen zo belangrijk is. Om je kennis van onze facultaire besluitvorming op de proef te stellen besluiten we met een verkiezingsprijs-vraag met als hoofdprijs een Zanussi 45XI cabriolet.

Pieter Elshout & Robbertjan Roet

Dit jaar kunnen studenten voor de 24^e keer in de 71-jarige historie van de economische faculteit hun stem uitbrengen tijdens de faculteits- en universiteitsraadverkiezingen. Door middel van het kiezen van studentenvertegenwoordigers oefenen studenten invloed en controle uit op het universitaire en facultaire beleid. Heel belangrijk is dat het 'opkomstpercentage' niet beneden de 35 procent zakt want dan verliezen de studenten één van hun zetels in de faculteitsraad. Vorige keer was het behoorlijk close met een opkomstpercentage van slechts 40 procent. Wat belet een economisch student om te stemmen?

De universitaire verkiezingen zijn de meest kiezersvriendelijke ter wereld. Het stemformulier wordt samen met een informatiekraant thuisgestuurd. Er hoeft niet op een bepaalde dag gestemd te worden maar je hebt een volle maand de tijd. En hoewel het stemformulier 'anoniem' is krijg je, doordat een registratienummer gebruikt wordt, automatisch een herinneringskaartje als je het formulier nog niet hebt opgestuurd. Zelfs de port is al betaald en toch is er elk jaar weer minder animo om te gaan stemmen. Levert het soms niet genoeg op?

HELFT VAN STEMMEN

De studenten in de faculteitsraad doen veel goed werk voor hun medestudenten. Wat, dat leggen ze zelf uit.

Imagebuilding van de FEE, betere informatie voor studenten, verbetering van het mentorensysteem voor eerste jaars en verbetering van de onderwijskwaliteit zijn de

Erik Slot

punten waar de studenten in de faculteitsraad komend jaar op zullen hameren. Volgens de lijsttrekkers, allebei met ruime ervaring in bestuursaangelegenheden, hebben studenten daartoe ook ruime mogelijkheden: "je zit met z'n zessen in de raad (6 van de 14 zetels) en bij de docenten zijn er altijd wel een of twee afwezig. Dat betekent dat je soms zelfs de helft van de stemmen hebt" aldus Michel Lind. Erik Slot: "Docenten vragen onze adviezen. Dat komt doordat de studenten zich meestal beter voorbereiden op de vergaderingen". Wat hebben de studenten het afgelopen jaar bereikt? Michel legt uit dat het formatieverdeelmodel (waarmee het geld over de vakgroepen verdeeld wordt, red.) zo is gewijzigd dat het geven van onderwijs beter beloond wordt dan het doen van onderzoek. Dat is in het belang van de student die graag goed onderwijs krijgt. Erik werpt op dat er wel kritisch gekeken moet worden naar de inhoud van de vakken die er gegeven zullen worden: kwaliteit staat voorop. Een goede evaluatie van docenten en vakken kan hierbij een belangrijk bijdrage leveren".

IMAGEBUILDING

Erik: "We hebben een aparte leerstoel voor Marketing maar we kunnen onze eigen faculteit niet eens verkopen!". Michel beaamt dat dat zeker geen kwaad kan, de UvA heeft op dit moment zelfs landelijk het laagste aantal eerstejaars economie studenten. Tezamen met het rendementscijfer wordt aan de hand hiervan het budget bepaald waarover de FEE beschikt. In ieder geval zijn de heren blij dat de faculteit uit de bestuurlijke impasse van enige tijd geleden geklommen is. Ook zijn ze lyrisch over onze nieuwe directeur: "Hij is echt goed, keihard maar wel echt goed".

Michel Lind

WIT EN ZWART

Uit alles blijkt dat de heren het broeiend eens zijn over alles. De obligate vraag werd dus gesteld of er niet gefuseerd moet worden, of is concurrentie juist goed voor het debat? Lind: "de gedachte om te fuseren leeft ook bij sommige Nobassers, misschien stoot het studenten wel af dat er twee partijen zijn. Hebben die soms ruzie of zo?". Slot meent dat het systeem zo ook goed werkt en licht dit toe via een schaaikanalogie: "We beginnen vanuit verschillende startpunten en werken naar elkaar toe zoals wit en zwart. Begin je allebei in het midden dan weet je niet waar je naar toe moet." Je kunt ook echt niet zeggen dat de verschillen groot zijn. De NOBAS is volgens Michel pragmatisch ingesteld en dat uit zich onder andere doordat de NOBAS de samenwerking met docenten zoekt en niet zo snel ergens tegenaan zal schoppen, iets waar de naar eigen

Iedere stem telt

zeggen meer principiële Age minder moeite mee heeft.

7 MEI

Denk aan jezelf (aan wie anders?) en verstuur het stembiljet nog voor de sluitingsdatum van de verkiezingen (7 mei) in de bijgesloten portvrije enveloppe. Michel:

"als de resultaten die we boeken je aanstaan dan stem je op ons of desnoods op de Age, blanco stemmen mag ook". Erik-*onderwijskwaliteit* tot Slot: "Stem in ieder geval!"

Voor de notoire aarzelaar hier nog even een eenvoudige beslissingsboom:

Heb je al gestemd?

- ja: - ga door voor de koelkast

- nee: - ben je tegen behartiging van studentenbelangen?

- ja: - niet stemmen

- nee: - pak het stembiljet: begrijp je er iets van?

- ja - zet kruisje

- nee - maakt niet uit, doe niets en stem blanco (staat bovendien interessant).

- Voor ja en nee geldt: formulier in portvrije enveloppe doen en opsturen.

Voor iedereen die doorgaat voor de koelkast (Zanussi, bouwjaar 85 met open dakje) de volgende vragen: Heeft Michel Lind een bril ja/nee. Doet Erik Slot accountancy ja/nee. Waarom stem je op de NOBAS of juist de Age? Inzendingen worden door een deskundige jury beoordeeld door middel van loting. Het adres is Redactie Rostra, Roetersstraat 11, 1018 WB Amsterdam of postvakje Rostra in de hal bij de portier.

De Faculteitsraad
(Het parlement)

Het bestuur
(De ministerraad)

Het
Faculteitsbureau
(De ambtenaren)

De faculteitsraad is het hoogste bestuursorgaan van de faculteit. Zij bestaat uit 14 raadszetels, waarvan 7 voor docenten, 1 voor ondersteunend- en beheerspersoneel en 6 voor de studenten. In de maandelijkse bijeenkomst van de faculteitsraad worden besluiten genomen over onderwijs- en onderzoeksprogramma's, evaluatie en controle, de facultaire begroting etc.

Ik beschouw werken en studeren als een joint venture.

Deloitte &
Touche

Met de combinatie van werken en studeren bij Deloitte & Touche geeft u zichzelf de beste kansen voor een geslaagde carrière. Uw kennis en ons boeiende werkterrein staan daarvoor garant.

Afstuderende bedrijfs economen m/v

Deloitte & Touche behoort tot één van de grotere organisaties voor financieel-zakelijke dienstverlening in Nederland en is mondiaal aangesloten bij Deloitte Touche Tohmatsu International. Vanuit vestigingen verspreid door het gehele land werken accountants, belastingadviseurs en management consultants samen voor een zeer breed en gevarieerd cliëntenpakket. Zowel op nationaal als op internationaal niveau.

Onze groei en omvang zijn mede een gevolg van onze andere manier van werken. Markt- en cliëntgericht, met korte communicatielijnen en een informele en collegiale werksfeer.

Meer informatie over onze filosofie en uw carrièreperspectieven vindt u in onze brochure die u per telefoon of brief kunt aanvragen bij: Deloitte & Touche, afd. personeelszaken, mw. mr. B.G. Tanis, Postbus 58110, 1040 HC Amsterdam. Telefoon 020 - 6061100.

De andere manier van werken

De paradox van de personeelsmanager

Begin maart vond in Keulen een internationaal congres plaats over Human Resources waaraan zowel managers als studenten deelnamen. Professor Evans, één van de sprekers, had een vervelende mededeling voor de personeelsmanager.

X. van Uffelen

De personeelsmanager dient het Human Resources Management (HRM) in de praktijk te brengen. Essentie van HRM is het integreren van het personeelsbeleid in het algemene ondernemingsbeleid. Het idee hierachter is dat goede arbeidsomstandigheden, evenals een systematisch wervings-, beoordelings-, belonings-, en ontwikkelingsbeleid leiden tot betere arbeidsprestaties. De kosten die worden gemaakt om goed personeel te krijgen, te behouden en te ontwikkelen worden op deze manier rendabel voor de onderneming. De motivatie voor HRM heeft dus primair een economische achtergrond. Slechts de middelen om de betere prestaties te realiseren zijn afkomstig uit aanverwante disciplines als psychologie en sociologie. Deze 'softe' disciplines lijken de kwaliteit van leven te verhogen. Uit een onderzoek van Evans blijkt dat maar liefst 45 procent van alle onderzochte personen hun leven niet uitgebalanceerd vindt. Dit kan komen omdat een individu ontevreden is over de levenswandel van zijn of haar partner. Daarnaast is er de 'misfit'-problematiek; de verkeerde man zit op de verkeerde plaats. Deze persoon voelt zich niet gemotiveerd, verricht zijn of haar werk slecht, en heeft weinig zelfvertrouwen. Het beeld hierbij is bekend: met gebogen hoofd en afgezakte schouders komt de arbeider thuis, opgewacht door de partner die bezorgd vraagt of het weer zo'n vervelende dag is geweest. Tenslotte is er de workaholic-paradox. De werknemer is zo gek op zijn

werk dat hij alleen thuis komt om de batterij op te laden. Werkweken van meer dan 80 uur zijn heel normaal. Dat gaat goed tot het pensioen. Op dat moment maakt de workaholic de grootste schok van zijn leven mee. Er blijkt namelijk een partner thuis te zitten. De meesten bekomen niet van de schrik, gezien de levensverwachting na pensionering van slechts 10 maanden.

TAAK VAN DE MANAGER

Voor de manager de taak deze problemen op te lossen. Evans stelt in dit verband dat hij één zaak nooit zal delegeren, namelijk het aannemen van zijn eigen personeel. Immers, "Human Resources is My job." Ook de beoordeling, beloning en ontwikkeling van het aangenomen personeel ligt onder de verantwoordelijkheid van de manager. "Personeelsbeleid vindt plaats in de lijn van een organisatie, en niet in de staf." De enige taak die de personeelsmanager heeft is het aanleren

van vaardigheden, zodat een manager zelf personeelsbeleid kan uitvoeren. Het uiteindelijke doel van een professionele personeelsmanager is dan ook zichzelf overbodig maken. Een kanttekening dient daarom gemaakt te worden over de opkomst van opleidingen op hoge scholen en universiteiten met als doel het creëren van personeelsmanagers. Dit schiet enigszins zijn doel voorbij. Human Resources Management moet zeker een deel van de opleiding vormen, maar niet de hoofdmoot. Ondernemingen vragen niet om per-

soneelsmanagers, maar managers die notie hebben van het belang van Human Resources Management. Het tijdperk van de specialisten lijkt sowieso voorbij: ondernemingen gebruiken slechts weinig specialisten en generalisten. Deze tijd vraagt om werknemers, door Evans "spirals" genoemd, die de breedte van de generalisten en de diepte van de specialisten weten te combineren. Om dit te realiseren moet er afgestapt worden van carrière ladders en overgegaan worden op spiraalvormige carrières. Een werknemer moet rouleren tussen verschillende (specialistische) afdelingen. Een probleem dat bij spiraalvormige carrières komt kijken, is dat de beloningsstructuur hierop niet is toegerust. Nu vindt er betaling plaats op basis van positie, terwijl er juist op basis van kwaliteiten en toegevoegde waarde beloond dient te worden. Naast het afstappen van het verouderde beloningssysteem, zijn er nog meer instrumenten, ontwikkeld in de jaren vijftig waarmee afgerekend dient te worden, zoals evaluatiemethoden en promotiesystemen. Evans vindt het gebruik van deze instrumenten een blokkade voor de verdere ontwikkeling van Human Resources beleid. De personeelsmanager is degene die nieuwe instrumenten dient te ontwikkelen. Als dit is gerealiseerd dient hij op te krassen.

DE PARADOX

Kortom de personeelsmanager heeft twee hoofdtaken. Ten eerste dient de normale manager bewust gemaakt te worden van het nut van Human Resources. Daarnaast dienen er nieuwe Human Resources instrumenten ontwikkeld te worden. Dit zijn geen eeuwig durende taken. Het uiteindelijke doel van de personeelsmanager is dan ook het opheffen van zijn eigen baan. Een ware paradox: het leveren van goed werk wordt beloond met ontslag. Hier valt maar op een manier mee om te gaan. Een onderneming dient de personeelsmanager slechts 4 jaar de tijd te geven nieuw bloed in de organisatie te pompen. Daarna moet de desbetreffende manager, zoals een spiraalvormige carrière betaamt, een ander functie worden aangeboden.

Xander van Uffelen is vijfdejaars economiestudent en student-assistent bij de leerstoelgroep SMO.

'Tiempos Buenos, Tiempos Malos'

Grenzeloos studeren

In de zomer van 1992 ben ik voor een onderzoek over stabilisatiebeleid en structurele aanpassing naar Nicaragua geweest. Het onderzoek zou gelden als scriptie voor het vak ontwikkelingseconomie. De faculteit nam een gedeelte van de onkosten voor haar rekening. Na een voorbereidende literatuurstudie in Amsterdam vertrok ik eind mei naar Managua, de hoofdstad van Nicaragua. De decaan van de economie faculteit haalde mij op van het vliegveld. In zijn huis kon ik de eerste weken blijven wonen. De tweede dag kon ik al meteen aan de slag. Om acht uur 's morgens naar de faculteit, tot ongeveer acht uur 's avonds. Op dat tijdstip begon op televisie 'Tiempos Buenos, Tiempos Malos'. De eerste week bestond voornamelijk uit het bestuderen van literatuur die in Nederland niet te vinden is, en het leren kennen van de stad en de vele universiteiten. Mijn begeleider, een docent van de economie faculteit, introduceerde mij bij de faculteit, onderzoekinstellingen, banken en de Banco Central de Nicaragua.

Op reis tijdens studentenstakingen

STRAATBEELD

Na twee weken besloot ik om in het centrum te gaan wonen, in een pensionnetje waar meerdere buitenlanders verbleven die iets 'nuttigs' deden. Van een centrum kan je eigenlijk niet spreken, omdat een aardbeving in 1972 alles verwoestte. De financiële hulp uit het buitenland voor de wederopbouw van de stad werd door de toenmale dictator Somoza voor persoonlijke doeleinden gebruikt, zodat down-town Managua nog steeds uit bouwvallen en braakliggende grasvelden bestaat.

De geitenwollensokken kolonie is sinds de val van de Sandinisten aardig geslonken. Er komen echter nog steeds vele groepen buitenlanders, Brigadistas of Sandalistas genoemd, die solidair zijn met de Sandinistische idealen. Aan het straatbeeld is de geschiedenis van Nicaragua gedeeltelijk af te lezen. De periode van Somoza zie je terug in de oude, grote Ford mustangs, die allen van voor 1979, het jaar van de revolutie, zijn. Tijdens de sandinistische periode deed de Lada zijn intrede. Tegenwoordig

De geitenwollensokken kolonie Nicaragua heeft goeie connecties met de FEE, zo werd Just Dalhuisen zelfs van het vliegveld afgehaald door de plaatselijke decaan. Vier maanden lang deed hij onderzoek in een land waarvan de geschiedenis aan het straatbeeld is af te lezen. Dalhuisen schrijft: over de Ford Mustangs uit de tijd van Somoza. Over Marco van Basten. Over stabilisatie en aanpassing.

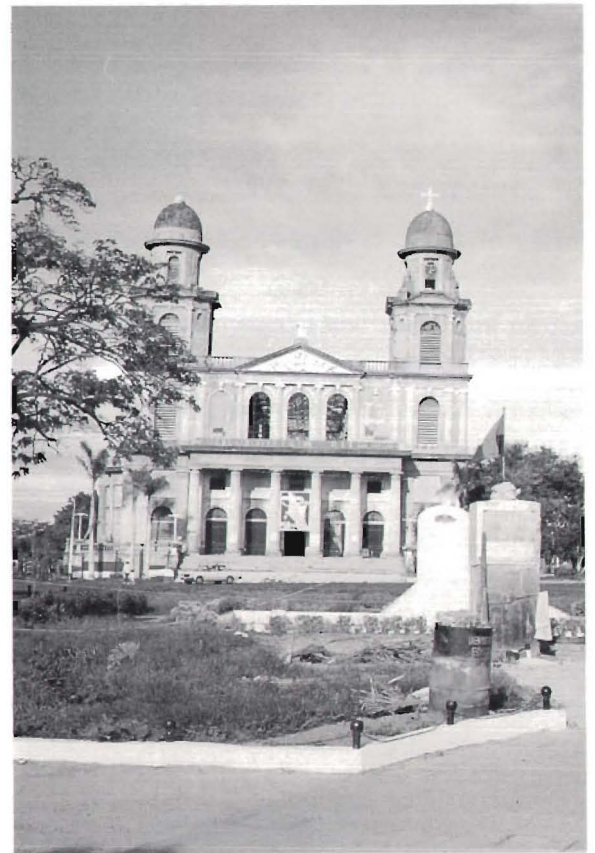
J. Dalhuisen

zijn de Toyota-jeeps en Amerikaanse auto's populair. Het bedrijf 'Rent a Lada' is een mooi voorbeeld van de overgang waarin de Nicaraguaanse economie verkeert. Alhoewel honkbal de sport is in Nicaragua, haalde 'la macina naranja' tijdens de EK-voetbal toch de kranten. Met een klein radiootje kon ik keurig de gemiste strafschop van Marco van Basten volgen. Naast sport zijn genotsmiddelen, die in de pure vorm zijn te krijgen voor een schappelijk prijsje, een populair tijdsverdrijf. De drank-, drugs- en sigarettensector is één van de weinige bloeiende bedrijfstakken. Mijn onderzoek had enige vertraging opgelopen door een staking van studenten en universiteiten. De bezuinigingen van de regering in het kader van het stabilisatieprogramma waren een mooie reden voor de studenten en voor mijzelf om 6 weken vakantie te nemen. In deze periode ben ik op reis geweest naar Honduras en Costa Rica. Vanuit Nederland lijken al die kleine Midden-Amerikaanse landjes op elkaar, maar de onderlinge verschillen wat betreft welvaart, natuur en bevolking zijn levensgroot.

IMF GEEN SUCCES

Tijdens de laatste weken van mijn verblijf heb ik mijn onderzoek vrijwel kunnen afronden. Het stabilisatie- en aanpassingsbeleid in Nicaragua is vooral interessant vanwege de overgang waarin de economie verkeert. Van een gemengde socialistische / markteconomie, naar een volledige markteconomie. De openstelling van de Nicaraguaanse economie voor buitenlandse concurrentie heeft de binnenlandse productieve sector weinig goed gedaan. De IMF-stijl stabilisatie- en aanpas-

singsprogramma's zijn tot nu toe weinig succesvol geweest. Voor Nicaragua is het te hopen dat een opleving van de wereld-economie en de regionale economische

Hartje Managua

integratie de binnenlandse economie positief beïnvloeden. Van het binnenlands economisch beleid is namelijk weinig te verwachten. Ondanks de negatieve economische situatie was het zeker de moeite waard.

Just Dalhuisen is vijfdejaars economiestudent.

"Wat nou *'managing the client?'* Voorlopig zit ik met zo'n stapel onoplosbare vragen dat ik aan *'managen'* niet toe kom. Waarom staat dit hier geboekt? Waar komen al die reserveringen vandaan?

Ze zeggen dat er op elke vraag een antwoord is. Maar met welke vraag moet ik beginnen?

Misschien kan m'n controleleider me op weg helpen? Hij ziet aan m'n gezicht dat ik hartstikke vast zit. *'Doet me denken aan mijn begintijd'*, zegt hij lachend. Hij wijst me op een paar aspecten en zegt dat ik het verder zelf moet kunnen oplossen.

'Ze zitten niet voor niets bij ons'*, roept hij nog terwijl ik z'n kamer uit loop. *'Volgend jaar, als je in Londen zit, zul je het toch ook zelf moeten doen!'

Vanmiddag kwam hij nog even langs. *'En?'* O.K. Toegegeven. Ik ben een stuk verder. En ik geloof dat ik het nog leuk vind ook."

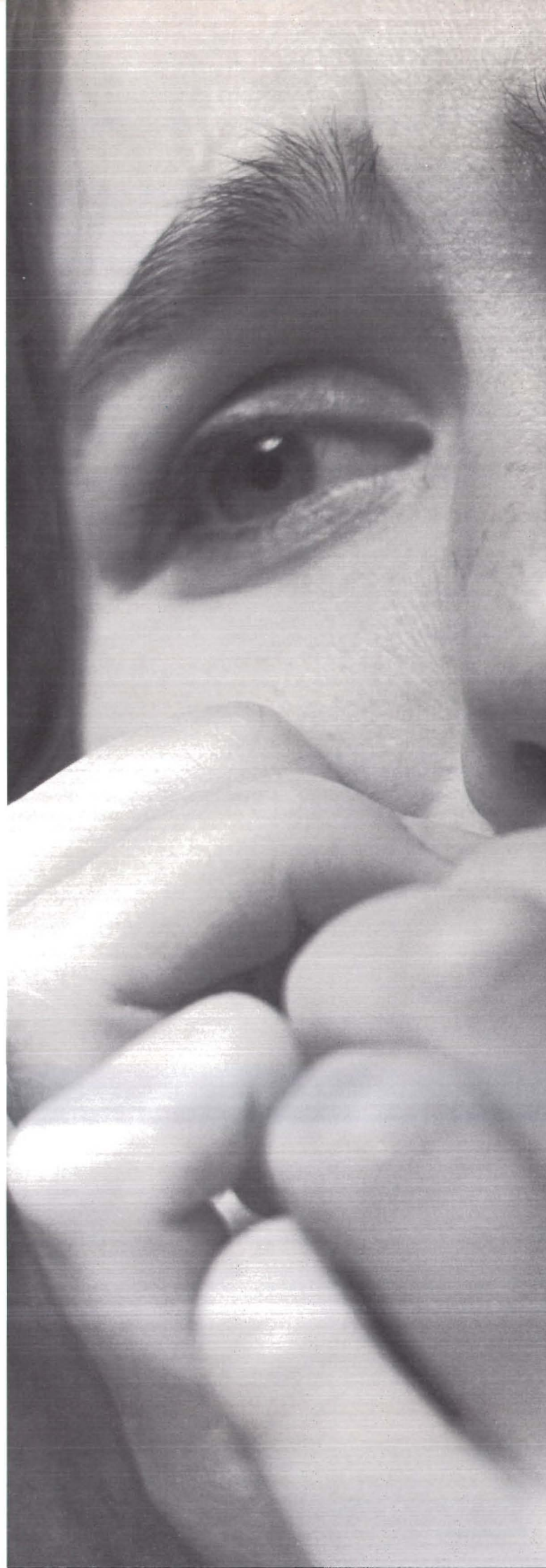

Accountants & Consultants

De Top. Het sleutelwoord voor een selecte groep HEAO-ers en bedrijfseconomen die bij KPMG Accountants & Consultants werken aan hun carrière. Managing the client, managing the business, managing the people. En tenslotte: managing yourself.

Ondernemers dus, die binnen tien jaar tot de absolute top van de internationale financiële dienstverlening behoren.

Geïnteresseerd? Informeer dan bij Bureau Werving & Selectie, Burgemeester Rijnderslaan 10, 1185 MC Amstelveen, tel. 020 - 656 71 62.

**Natuurlijk bestaat er op iedere
vraag een antwoord.
Alleen zijn er soms zoveel vragen.**

Keert de UvA zi

Het financieringstekort teistert de krantenkoppen, abracadabra voor de eenvoudige burger: 'Botsing dreigt tussen kabinet en CDA-fractie over financieringstekort', 'Commissie-Zijlstra keert zich tegen Kok'. Wat is er aan de hand? Omdat omvangrijke bezuinigingen voor de doelstelling van het regeerakkoord, een financieringstekort van 3,25%, slecht zouden uitwerken op de werkgelegenheid, wil Kok dit percentage loslaten. Zijlstra betoogt daarentegen dat het nieuwe kabinet moet beginnen met het bevrozen van de uitgaven van het rijk. Als blijkt dat in de loop van de kabinetsperiode de groei meevalt - wat bijvoorbeeld tot gevolg heeft dat er meer belastinginkomsten in de schatkist vloeien - komt er geld vrij voor nieuw beleid. Zijlstra vindt dat met dit geld eerst het financieringstekort omlaag moet. Daarna zou het geld besteed moeten worden aan lastenverlichting zodat arbeid goedkoper wordt en er meer mensen aan het werk kunnen. Tenslotte zouden bepaalde rijksuitgaven mogen toenemen.

Deze norm heeft onder andere sterke consequenties voor de verkoop van het 'tafelzilver' (Brinkman) van de staat.

Als de overheid de PTT verkoopt, moet ze volgens Zijlstra de opbrengst niet gebruiken voor de aanleg van wegen (zoals CDA-minister Maij-Weggen wil). Dat is fout. De staatsschuld moet verminderen. Een hoge staatsschuld gaat samen met hoge rentelasten en daardoor worden andere - meer essentiële - bestedingen verdrongen.

NUANCEREN

Van Winden (overheidsfinanciën) heeft een duidelijke visie op Zijlstra's nieuwste norm. Zoals tijdens zijn commentaar zal blijken, zijn veel nuanceringen nodig om zowel Kok als Zijlstra beter te begrijpen. Van Winden bestempelt Zijlstra's voorstel om de rijksuitgaven slechts nominaal te laten groeien als een "noodmaatregel die niet opgevolgd zou moeten worden." Hoe komt Zijlstra dan toch op zo'n idee? "Wanneer je als basis voor je uitgaven het percentage economische groei van het nationaal inkomen neemt, zal je zodra de voorspellingen hierover veranderen, ook tijdens de rit je uitgaven aan moeten passen. Naar Zijlstra's mening is een inflatie-gereleerde norm, die je aan het begin van een kabinetsperiode vaststelt, duidelijker. Maar de politiek blijkt altijd enorm inventief. Zo zou bij Zijlstra weer een gehakte tak over de definitie van inflatie ontstaan."

Gezien de slechte conjuncturele situatie wil minister Kok een 'tandje minder' bezuinigen. Het financieringstekort mag van de afgesproken 3,25% naar 3,5% van het nationaal inkomen. Oud-premier en oud-bankpresident Zijlstra, CDA-er, is er juist van overtuigd dat de uitgaven van het rijk alleen nog maar aangepast mogen worden aan de inflatie. In wiens handen moeten wij ons kostbare tekort nu leggen? Tijd om de FEE-specialisten te raadplegen. De hoogleraren Van Winden en Van der Ploeg vellen hun oordeel.

Esther van Dijk

DE KEERZIJDEN VAN VERLAGINGEN

Zijlstra pleit voor een verlaging van de schuldquote. De huidige rentelasten liggen op zo'n 15% van de rijksuitgaven en dat maakt Nederland zeker rentegevoelig, dat geeft Van Winden ook ruitertlijk toe. "Toch is het bevrozen van de uitgaven wetenschappelijk gezien onzin. Je moet kijken waar de leningen voor gebruikt worden. Tegen een bedrijf zeg je toch ook niet dat het haar uitgaven moet bevrozen? Dat het niet meer mag lenen? Zijlstra's norm is door actuele politieke praktijk ingegeven. Het is politiek gezien erg moeilijk om de overheid zover te krijgen dat zij leningen aanwendt voor investeringen. Zijlstra bevindt zich midden in dat lastige politieke besluitvormingsproces en wil daar een noodoplossing voor vinden: als iemand zichzelf vastbindt kan dat goed zijn om zichzelf in de hand te houden. In dit opzicht zou de Zijlstra-norm nog een zinvolle maatregel kunnen zijn." En natuurlijk komt Van Winden op de proppen met het geijkte voorbeeld van Odysseus die zich aan de mast bindt.

Zijlstra pleit eveneens voor lastenverlaging. Ook daar nuanceert Van Winden: "Het aantal inactieven is inderdaad absurd hoog in Nederland en dat zal je via een verkleining van de wig (verschil loonkosten en netto-loon) kunnen verlagen. Maar net als bij de staatsschuld moet je je afvragen wat er tegenover lastenverlichting staat. Mijn stelling is dat men bij zaken als sociale premies te weinig oog heeft voor sociaal kapitaal. Voor het buitenland is Nederland aantrekkelijk om in te investeren. Er wordt weinig gestaakt, er is arbeidsrust. Dat komt mede door sociale zekerheid. Als je die gaat verlagen dan moet je je dat wel realiseren. Nederland staat bekend als een veilig land. In Los Angeles mag het gemiddeld inkomen per hoofd hoger liggen, maar wat geeft iemand

daar wel niet uit aan beveiliging?

NORMONTDUIKING

Via een inflatienorm voor de collectieve uitgaven streeft Zijlstra naar een lagere schuldquote en collectieve lastendruk. Van Winden waarschuwt voor de gevolgen van een norm. Hij wijst daarbij op de historie van onder andere de Romme-norm en de eerste Zijlstra-norm: "Net als vroeger zullen allerlei manieren van normontduiking opkomen: ten eerste debudgettering. Het rijk delegeert haar uitgaven maar staat er nog wel garant voor. Het risico blijft, maar het bedrag verdwijnt van de begroting. Ten tweede een verandering van subsidies in aftrekposten van de belasting en ten derde de verkoop van het 'tafelzilver'. Ten slotte een verdergaande decentralisatie. Het rijk draagt taken over aan lagere overheden zonder voldoende financiële ondersteuning. Ook hier moet ik een nuancering aanbrengen. Bij coalitie-kabinetten zou een norm zichzelf in stand kunnen houden. De ene partij weet dat wanneer zij eenmaal gaat knabbelen aan de norm, de andere partij dat ook zeker zal

Van Winden en

ch tegen Zijlstra?

doen. Zo durft geen enkele partij de regel te doorbreken. Maar normen beperken de vrijheid van de beleidsmakers. Zij kunnen niet meer op elk moment - gebruik makend van de meest recente informatie - hun optimale beleid formuleren. Parlementair gezien stelt het kabinet dan niets meer voor."

WAT VAN WINDEN WIL

De norm van Zijlstra werkt dus het ontduiken van regels in de hand en monopoliseert de besluitvorming. Bovendien trekt Van Winden het nut van een verlaging van de schuldquote en lasten in twijfel. Zelf ziet hij wel degelijk een oplossing voor Nederlands bezuinigingsproblematiek. Zonder moeite gooit hij zijn ideeën achter elkaar op tafel: "Naar mijn idee moet je de bestaande instituties veranderen: de politiek, de overheid en de relatie tussen overheid en bedrijfsleven. Politici zitten onder een kaasstolp. Ze zijn niet meer afkomstig uit het bedrijfsleven of andere sectoren, maar uit de ambtenarij. Ze missen informatie, een internationaal verschijnsel overigens. Dit kan je oplossen via decentralisatie en nieuwe vormen van besluitvorming zoals referenda. Wanneer politici multipiele functies hebben, zien zij ook zelf de gevolgen van investeringen in hun sector. Een andere kleine verbetering: verkies de helft van het parlement na twee jaar. Zo houd je een gemiddelde horizon van minimaal twee jaar en kan je investeringen over een langere termijn bekijken. Tenslotte zou wat betreft de organisatie van de overheid een kleiner aantal departementen of een hiërarchie

binne n de ministerraad het besluitvormingsproces vergemakkelijken."

EN NU KOK

Hoe ziet Van Winden, nu hij Zijlstra onder de loep heeft genomen, tenslotte het 'tandje minder' van Kok? "Met een 'tandje minder' haalt Kok de discipline uit de politiek. Aan de andere kant heeft hij mijn sympathie: je kan wel roomser dan de paus proberen zijn, maar je moet ook kijken naar ontwikkeling van de economie. Het hele beleid is de laatste jaren enorm procyclisch geweest. Kok geeft tenminste tegenwicht aan de conjuncturele ontwikkeling, ook al heeft een bestedingsimpuls in een open economie als Nederland waarschijnlijk niet veel effect."

OPPERVLAKKIGE JOURNALISTIEK

Van der Ploeg (macro-economie) werpt desgevraagd een nieuw licht op Zijlstra's norm. Net als Van Winden doet hij het vastprikken van het financieringstekort af als onzin. "Hier zijn we al een decennium lang mee bezig en waar heeft het toe geleid? Het enige effect is dat we besparen op de investeringen in plaats van op de consumptieve uitgaven en overdrachten om niets." Maar Kok zou het volgens Van der Ploeg volledig eens kunnen zijn met Zijlstra, zij het voor de lange termijn: "Wat Zijlstra wil is geen norm voor het financieringstekort, maar voor de collectieve uitgaven. Daar sta ik zeker achter en Kok vast ook. Het liefst zou ik dan niet een norm voor een jaar maar voor bijvoorbeeld vier

jaar zien, zodat je nog wat speling hebt. Hoewel er, zoals collega van Winden uitlegt, best enige ruimte voor normontduiking is, is deze mijns inziens een stuk minder bij een norm voor de uitgaven dan voor het financieringstekort."

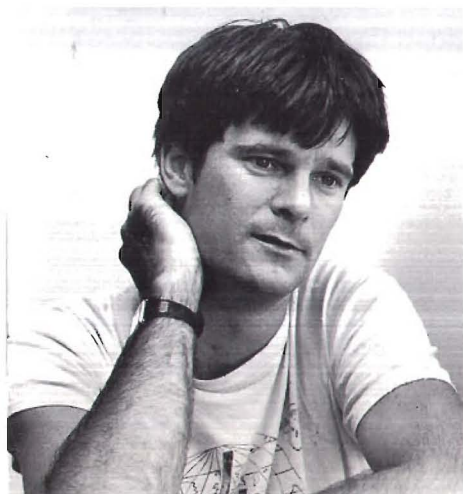
Het conflict tussen Kok en Zijlstra speelt volgens Van der Ploeg slechts op de korte termijn. "De journalisten hebben dit meningsverschil niet helemaal goed begrepen en er een opgeklapt en oppervlakkig verhaal van gemaakt. Momenteel is Kok gebonden aan de 3,25% voor het financieringstekort, maar hij heeft weinig behoefte om nog langer procyclisch te werk te gaan in een recessie. Vandaar dat hij minder wil bezuinigen."

UIT HET HARNAS

Voor het reduceren van de collectieve uitgaven, de hartewens van Zijlstra, weet Van der Ploeg genoeg mogelijkheden: "Kijk bijvoorbeeld naar volkshuisvesting. Momenteel bestaan er objectsubsidies, subsidies per huis. Daarmee hef je belasting op de middenklasse en geef je het weer terug aan de middenklasse. Individuele huursubsidies voor de echte armen zouden beter zijn. De departementen zouden natuurlijk sterk in aantal moeten verminderen, er mogen van mij zo duizenden ambtenaren weg. Ook op de defensie-uitgaven zou gekort kunnen worden.

Wat ik verkeerd vind is dat Zijlstra geen ruimte laat voor rendabele investeringen. De politiek zou bij uitgaven elke keer de rekenkamer in moeten schakelen en dan kijken wat rendabel is. Wat de staatschuldquote betreft, die mag zeker niet exploderen. Maar of hij nou 80, 70 of 60 procent is zal me een rotzorg zijn, zolang hij maar stabiel is. Stel je voor dat je nu ineens de belastingen voor een paar jaar flink zou verhogen om die schuld te verlagen? Jaren later zou je de belastingen weer flink kunnen verlagen. Omdat het welvaartsverlies kwadratisch stijgt met het verhogen van de belastingvoeten (de 'driehoekjes') is het beter de belastingen met kleine stukjes te verhogen."

Van der Ploeg kan zich grotendeels in Zijlstra vinden. "Met zijn norm voor de collectieve uitgaven zou Zijlstra in ieder geval bereiken dat de politiek, op basis van de meest recente informatie, kan beslissen over elke mogelijke uitgave, zonder dat ze gevangen zit in het harnas van een norm voor het financieringstekort. En dat is toch haar taak."

Van der Ploeg nuanceren de nieuwste norm van Zijlstra

Zijlstra's visie is afkomstig uit 'We moeten ophouden ons rijk te rekenen', C. Banning, NRC-Handelsblad, 24 maart 1993.

Economisch bele

De kamer van professor Ellman is compleet gevuld met boeken. Over de gehele breedte van de muren en tot aan het plafond, stapels op de grond, en op de tafel en de stoelen een papiermassa aan post en tijdschriftartikelen. Dit in combinatie met het voorkomen van Ellman (stereotype professor) geeft mij even het idee dat hier een man zit met niet alleen antwoorden op mijn vragen, maar ook concrete oplossingen. Na de eerste vraag sta ik weer met beide benen op de grond, inzicht in problemen verschaft geen oplossingen.

SCHOKTHERAPIE

Jeltsin begon zijn hervormingen op 2 januari 1992 met het los laten van een groot aantal prijzen. *Wat hield deze schoktherapie, ook wel het Gajdarplan naar de toenmalige minister van financiën en economie, precies in?* "Het Gajdarplan is gebaseerd op de schoktherapie zoals die in Polen is toegepast. Het idee was om met behulp van een pakket van drastische saneringsmaatregelen een eind te maken aan de tekorten van goederen en de rijen, en om monetaire stabilisatie te bereiken. Dit alles met behulp van een strak fiscaal beleid met een sluitende begroting, en een strak monetair beleid om inflatie onder controle te krijgen. Dat beleid is mislukt. Op het ogenblik zien we in plaats van monetaire stabilisatie een situatie met inflatie van ongeveer 30% per maand.

"Als je een vergelijking maakt met de situatie in Polen zie je belangrijke verschillen wat betreft de economische situatie en de gebruikte beleidsmaatregelen. In Polen bijvoorbeeld wist men de wisselkoers van de zloty te stabiliseren. Een vaste koers van de roebel was voor Rusland onhaalbaar.

"Verder heerste er in Rusland in tegenstelling tot Polen een negatieve reële rente en waren de lonen onbeheersbaar. In Polen is men er wel in geslaagd een loonpolitiek te voeren.

Wat betreft de economische omgeving was er in Rusland nauwelijks sprake van een particuliere sector, een marktsector die kan reageren op een strak fiscaal monetair beleid, zoals in westerse economieën. Bovendien verkeerde het land al in een depressie bij het begin van het Gajdarplan. Dit soort beleid heeft een verdere verlaging van de produktie tot gevolg wat natuurlijk tegenwerking oproept vanuit de maatschappij."

RIJEN

De produktie is inderdaad dramatisch gedaald in '92, zo'n 20%. Privatise-

Het einde van de geschiedenis zoals Fukuyama ons voorspiegelde laat toch langer op zich wachten dan menig optimist in het westen wilde geloven. In Rusland lijkt nauwelijks sprake te zijn van een onoverkomelijke overwinning van het liberalisme. Op dit moment is het land verwickeld in een politieke machtsstrijd, de economie zit in een diep dal, criminaliteit tiert welig en de levensstandaard is gedaald. Met prof. Ellman, onze eigen Rusland deskundige, praten we over een land waar wijsheid op dit moment uit wodka lijkt te komen. Houdt 40% alcohol het land in een roes? En wat is de rol van het westen in het ontzuuchteringsproces?

Esther van Rijswijk

ringsprogramma's zorgden wel voor 128.000 geregistreerde zelfstandige boeren maar hiervan brachten slechts 3.000 boeren hun produkten op de markt. Maar er zijn geen rijen meer voor de winkels?

"Rijen hebben niks te maken met de produktie, ze hebben te maken met de verhouding tussen de inkomens en de prijzen. Het feit dat er nu geen rijen meer zijn betekent niet dat er meer produkten zijn, nee, nee, nee, er zijn veel minder produkten. Maar de koopkracht van de burgers is zo sterk gedaald dat zij niet meer in staat zijn produkten te kopen. Het ontbreken van rijen is in dit geval dus een teken van een lagere levensstandaard. De gemiddelde consumptie is veel lager dan vroeger."

Jeltsin is niet zo'n sterk democraat

ECONOMISCH BELEID

Politiek gezien wordt Jeltsin op dit moment gigantisch dwarsgezet door het parlement onder leiding van Chasboelotov. Het parlement is gekozen vóór de omwenteling in augustus '91, maar steunde Jeltsin in eerste instantie wel. Op een gegeven moment bleken de hervormingen echter niet het verwachte resultaat te brengen en begon het parlement zich langzaam tegen Jeltsin te keren.

Wat zijn op dit moment de belangrijkste politieke stromingen in Rusland en wat zijn hun ideeën wat betreft economische hervormingen?

"De eerste stroming wordt vertegenwoordigd door vice-premier en minister van financiën Fjedorov, dit is min of meer een

voortzetting van de lijn Gajdar. Fjedorov probeert door te gaan met wat je kan noemen een orthodox stabilisatie beleid, een strak fiscaal en monetair beleid dus. Als het hem zou lukken dit beleid uit te voeren zou dit sterk deflatoir zijn. Er zou een verdere verlaging van de produktie plaatsvinden en binnen een paar jaar sterke uitbreiding van de werkloosheid. Ik denk niet dat een dergelijk beleid politiek gezien haalbaar is.

"Dan is er een centristische stroming binnen de Russische politiek, dat is de Burgerlijke Unie. Zij willen de nadruk leggen op de produktie en erkennen de noodzaak om een reële stabilisatie van de economie te bereiken. Dat betekent een eind maken aan de verlaging van de produktie en juist een stimulering ervan. Ik zie veel positieve elementen in het beleid van de Burgerlijke Unie maar een groot gemis is een visie op de strijd tegen de inflatie.

"Ten slotte zijn er ook groeperingen die tegen wat voor hervormingen dan ook zijn en die terug willen naar het oude systeem. Zij hebben echter binnen de bevolking weinig steun.

"Het grote probleem op het moment is dat er tal van conflicterende groepen zijn met ieder een verschillende visie op het te voeren beleid, die elkaar tegenwerken. Hierdoor wordt het moeilijk welk beleid dan ook uit te voeren. De centrale bank heeft bijvoorbeeld vorig jaar een totaal ander beleid gevoerd dan de regering (de CB in Rusland legt verantwoording af aan het parlement ipv aan de regering, red.). Ieder geeft nu natuurlijk de ander de schuld van de huidige problemen.

"Het beeld overigens dat op dit moment in de westerse media van het parlement wordt gegeven als zouden zij allemaal ver-

id Jeltsin absurd

stokte communisten en stalinisten zijn is helemaal verkeerd. Zij hebben zich tegen Jeltsin gekeerd omdat zijn beleid negatief heeft uitgewerkt voor de welvaart van de bevolking. Jeltsin probeert nu de schuld van het mislukken van zijn beleid aan het conservatieve parlement te geven, maar dat is niet terecht."

VREDELIEVEND

Het economisch beleid van Jeltsin heeft Rusland duidelijk geen windeieren gelegd. *Waarom verdient hij dan toch de sympathie en steun van het westen?*

"Het meest positieve van Jeltsin is niet zijn binnenlandse en economische beleid, dat is mislukt. Noch zijn politiek beleid, zo'n sterk democraat is hij niet. Wel positief is zijn buitenlandse beleid, met name zijn beleid ten aanzien van andere voormalige

afhankelijk. Een situatie zoals nu in Yoegoslavië is dan ook niet ondenkbaar als dergelijke politici aan de macht komen.

"Dit neemt niet weg dat het volk vooral naar zijn economisch-sociaal beleid kijkt, en dat is impopulair. Volgens de meest recente opiniepeilingen steunt op dit moment slechts een minderheid van de Russen de overgang naar een markteconomie en grootschalige privatisering. Zij hebben allemaal negatieve ervaringen gehad met de hervormingen tot nu toe."

FINANCIËLE STEUN

Je vraagt je af wat 24 miljard, 1,6 miljard, 3 miljard betekend voor een land met de omvang van Rusland. Deze bedragen vielen de afgelopen weken in de media, dit is de financiële steun van het westen. Is dit slechts een druppel op een gloeiende plaat? Een politiek steuntje in de rug? *Hoe belangrijk is financiële steun en in welke vorm moet die geboden worden?*

"Om te beginnen moeten we niet vergeten dat Rusland het zelf moet doen, zij moeten zelf een economisch programma ontwikkelen dat in staat is het hoofd te bieden aan de huidige economische crisis. Natuurlijk kunnen wij wel hulp bieden. De oude

Sovjetschulden vormen een groot probleem. Rusland heeft deze schulden op zich genomen maar is in feite niet in staat ze te betalen. Begin deze maand heeft Rusland voor een groot gedeelte van deze schulden uitstel van betaling gekregen van de club van Parijs, dat is positief.

"Ten tweede blijft humanitaire hulp van belang. Ik was vorig jaar november in een kruidenierswinkel in Moskou, daar hing een groot bord aan de muur met de tekst; 'al het voedsel in deze winkel is humanitaire hulp uit de Europese Gemeenschap'. Ook medicijnen voor ziekenhuizen, etcetera, is een heel concreet voorbeeld van het nut van humanitaire hulp."

ROEBELSTABILISATIEFONDS

Dit zijn voorbeelden van ad-hoc maatregelen die de afgelopen tijd genomen zijn. Om de economie van Rusland meer structureel een kans te geven noemt Ellman het belang van een Roebelstabilisatiefonds en steun voor investeringen. *Over dit stabilisatiefonds is al meer dan een jaar geleden gesproken. Het IMF heeft toen ook toegezegd dat het er zou komen. Waarom is dit nog steeds niet gebeurd?* "Het IMF is een financiële organisatie die het alleen zinvol acht de Roebel te steunen als er een verstandig monetair-fiscaal beleid gevoerd wordt. Zuiver financieel geredeneerd is het dus verstandig dat deze steun niet gegeven is. Toch verwacht ik wel dat westerse landen om politieke redenen dit jaar bereid zullen zijn een stabilisatiefonds op te zetten, zodat de inflatie onder controle gebracht kan worden.

"Verder is het dus absoluut noodzakelijk dat Rusland steun krijgt voor investeringen. De huidige situatie wordt gekenmerkt door desinvesteringen, men is bezig zijn kapitaalvoorraad op te eten. Dat is levensgevaarlijk voor een land. Niet alleen voor de levensstandaard van de bevolking maar ook voor de internationale concurrentiepositie. De Russische regering probeert de investeringen te stimuleren, maar ook het westen kan wat dat betreft veel meer doen. Bijvoorbeeld in de vorm van garanties voor eigen bedrijven. Grootschalige westerse investeringen blijven tot nu toe uit in verband met de grote risico's die er aan verbonden zijn. De politiek-economische situatie is te onzeker, je weet niet hoe de toekomst eruit zal zien. Dit is voor een bedrijf geen aantrekkelijke situatie om te investeren. Overheids garanties kunnen deze drempel verlagen."

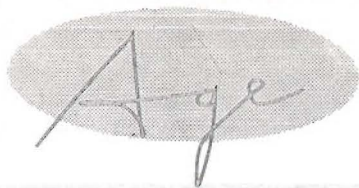
NIET GENOEG

De steun die het westen tot nu toe heeft gegeven was hoofdzakelijk afstel van oude leningen en exportgaranties (bijvoorbeeld voor de graan exporten uit de VS, de exporteurs krijgen zowieso hun geld). Maar Ellman wijst op de behoefte van Rusland aan nieuw geld. Voor echte economische steun, dus opbouwen van de economie zijn investeringen nodig. Daarbij gaat het natuurlijk niet alleen om steun aan westerse bedrijven. Ook Russische bedrijven moeten gesteund worden in hun investeringsactiviteiten. Denk aan machines uit het westen en financiële steun voor het midden en kleinbedrijf. Volgens Ellman gebeurt dit op het moment veel te weinig.

Jeltsin

Sovjet republieken. Hij is geen oorlog begonnen. Het zou heel makkelijk zijn een oorlog te beginnen tegen Estland, de Oekraïne of Georgië maar hij heeft dat niet gedaan. Zijn buitenlandse beleid is uiterst vredelievend en dat is heel positief voor de wereld. Het idee dat wij hem moeten steunen omdat zijn economisch beleid zo mooi is, is absurd, en het idee dat wij hem moeten steunen omdat hij zo'n overtuigd democraat is, is ook een beetje raar. Wel is de afgelopen twee jaar gebleken dat hij de desintegratie van de Sovjet-Unie heeft geaccepteerd. Verschillende politieke stromingen in Moskou erkennen de desintegratie van de Sovjet-Unie niet, zij erkennen bijvoorbeeld de Oekraïne niet als on-

STEM!

Waarom zou je stemmen? In de faculteitsraad zitten 6 studenten en 8 personeelsleden. Deze studenten worden gekozen tijdens de faculteitsraadverkiezingen door jullie. Studenten hebben dus veel invloed op allerlei zaken die voor studenten belangrijk zijn. Hoe meer studenten hun stem uitbrengen hoe groter de invloed. Als het opkomstpercentage onder de 35% zit kost dat één studentenzetel. Het is dus zeer belangrijk dat iedereen gaat stemmen!

Wat hebben de studenten in de faculteitsraad het afgelopen jaar bereikt:

- * De instelling van de nieuwe afstudeervarianten met daarin voldoende keuzevrijheid zodat de studenten naar eigen keuze die vakken kunnen volgen die het beste aansluiten bij hun wensen.
- * Studiebegeleiding is beter geworden. Denk hierbij aan het mentorensysteem en de verbeterde studiegids.
- * Alle vakken worden geëvalueerd.

Wat gaan we volgend jaar bereiken:

- * Betere onderwijskwaliteit door middel van intensivering. Denk hierbij aan werkgroepen, meer papers schrijven en tussentoetsen.
- * Informatievoorziening verbeteren.
- * Uitbreiding studentenvoorzieningen zoals studiezalen, computerzalen en openingstijden bibliotheek.

Deze opsomming is natuurlijk niet volledig. We doen natuurlijk nog veel meer. Reden genoeg om te gaan stemmen!

STEM!

Erik Slot & Miranda Schoutsen.

FAC Nieuws

Deze pagina's vallen niet onder de verantwoordelijkheid van Rostra. De verenigingen schrijven. Rostra verzorgt de lay-out.

EEFA

In de zomer van 1993 organiseert de E.E.F.A. een onderzoeks- en stagereis naar de Verenigde Staten die circa 6 weken zal duren. Voorafgaand aan het onderzoeks- en stagegedeelte zal een bezoek worden gebracht aan bedrijven en instellingen in New York en Boston. De naam van dit ambitieuze project is de United States

Study Tour 1993 (U.S.S.T. 1993).

De U.S.S.T. 1993 kan gescheiden worden in vier gedeelten.

Het eerste gedeelte dat plaats zal vinden in mei, juni en juli bestaat uit vooronderzoek en literatuurstudie, te verrichten in Nederland. Daarnaast zullen in deze periode bijeenkomsten voor de deelnemers georganiseerd worden.

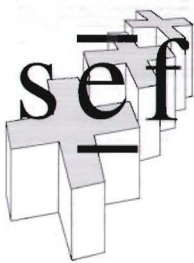
Het tweede gedeelte vindt plaats in New York en Boston van 11 juli 1993 tot en met 17 juli 1993 en heeft een macro-economische thema. In New York wordt een bezoek gebracht aan Wall Street, de Nederlands-Amerikaanse Kamer van Koophandel en enkele bedrijven. In Boston zullen Harvard, MIT en enkele bedrijven bezocht worden. Het derde gedeelte van de U.S.S.T. 1993 wordt gekenmerkt door veldwerk bij bedrijven en instellingen in Boston en omgeving. Tijdsduur van dit gedeelte is circa 4 weken.

Het veldwerk beslaat een aantal onderzoeken. Drie onderzoeken daarvan zijn in samenwerking met vakgroepen van de FEE opgezet. In samenwerking met de vakgroep Financieel Management is een onderzoek opgezet naar de effecten van grensoverschrijdende overnames op aandelen-rendementen.

Voor Luchtvaartconomie wordt een onderzoek opgezet naar de verschillende strategieën binnen de luchtvrachtsector. Voor het Wetenschappelijk Instituut voor Milieu-Management (W.I.M.M.) wordt een groot onderzoek gedaan met verschillende facetten op milieu-economisch vlak. Er wordt onderzoek gedaan naar milieuverslaggeving en milieumarketing.

Het vierde gedeelte bestaat uit het schrijven van een scriptie. Deze periode loopt vanaf het tijdstip van terugkomst in Nederland tot de afsluitende bijeenkomst.

In november 1993 worden uitkomsten van de onderzoeken gepresenteerd op het afsluitende congres. Op dit congres zullen vertegenwoordigers van de bedrijven en instellingen aanwezig zijn die de onderzoeken mogelijk hebben gemaakt en de stageplaatsen ter beschikking hebben gesteld.

VAN KAMERS, BOEKEN EN T-SHIRTS.

Beste Rostralezers,
Het zou best 's zo kunnen zijn dat de SEF druk aan 't verhuizen is op 't moment dat je dit leest. In de nieuwe situatie zal de SEF vanaf de begane grond opereren (kamer 0.02). Hier zal de ruimte iets groter zijn, zodat aan de onhoudbare situatie op de eerste etage een eind is gekomen. Het SEF-bestuur is zeer verheugd dat er een werkbare situatie gaat ontstaan. Het gedrang in de eerste weken in de wachtrij zal verleden tijd zijn aangezien er in een doorstroom-systeem is voorzien. Ingang en uitgang zullen niet meer dezelfde deur zijn.

In de eerste weken van 't derde trimester hebben alle SEF-medewerkers zich weer ingezet om alle studenten van boeken en syllabi te voorzien. Alles is wederom uitstekend verlopen. Misschien is het leuk om 's wat cijfers te noemen. In de eerste vijf weken werden er 1326 koppen koffie gedronken, gingen er 2600 boeken en 3100 syllabi over de toonbank. Er werd 540 meter kassarol gebruikt en nagekeken. Er kwamen 1036 telefoontjes binnen, en er werd 1400 manuur gewerkt waarvan 375 op de computer voor de administratie, voor brieven en voor allerlei aanvragen. Dit soort cijfers komen tot stand door teamgeest, eigen initiatief en doorzettingsvermogen. Wanneer je nu ook eens deel wilt uitmaken van dit alles moet je eens voor een informatief gesprek langs komen.

Een ander belangrijk punt is dat de SEF vorig trimester begonnen is met de verkoop van UvA materiaal (T-shirts, sweaters, pennen, jassen en stropdassen). Dit naar aanleiding van een gezamenlijk initiatief van Tanja Lemmens en de SEF. Vroeger was de enige lokatie van verkoop van dit soort materiaal de UvA-winkel op het spui. Om de naam van de UvA en de faculteit wat intensiever uit te dragen werd deze activiteit opgestart. In plaats van wijn en bloemen werden bijvoorbeeld T-shirts van de UvA kado gedaan aan gasten van de SEF en sprekers op onze activiteiten. Deze mensen waren zeer enthousiast en vonden 't een leuk initiatief. Wegens groot succes wordt de zaak gecontinueerd. Dus koop zo'n T-shirt, en draag de naam van je Universiteit uit.

Om SEF-nieuwtjes sneller onder studenten te verspreiden zijn we gestart met een SEF-informatie stencil. Haal dit op en je weet er alles van!!

Vergeet niet dat de SEF samen met de MFAS op 14 mei voor 't eerst een galabal organiseert. (zie Rostra-agenda).

Namens de SEF, Hugo Wentzel.

Het informatiseringscentrum van de UvA biedt door een subsidie van het CvB goedkope computercursussen voor studenten aan. Er zijn cursussen in Wordperfect 5.1, Harvard Graphics, dBase IV, Lotus 123, MS-Word en Netwerk- en bibliotheekgebruik. De kosten bedragen slechts f50,- voor een cursus van vijf dagdelen. Meer informatie: Informatiseringscentrum, Turfdragsterspad 9 (naast CREA) tel. 525.2066.

Botsende beginselen in de Accountancy

- afscheidscollege en twee oraties -

Op 19 mei houdt prof.dr.s. H.H. Nordemann, emeritus-hoogleraar Externe Verslaggeving aan de van onze faculteit zijn afscheidscollege in de Aula van de Universiteit. Dit college wordt voorafgegaan door de oratie van zijn opvolger prof.dr. M.N. Hoogendoorn bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar in de Grondslagen en Techniek van de Accountantscontrole.

De drie sprekers zullen het thema 'botsende beginselen in de accountancy' ieder vanuit hun eigen invalshoek belichten. De plechtigheid begint om 14:30 uur precies (zie ook agenda p.25). De oraties worden uitgegeven bij de Amsterdam University Press in de oratieserie Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie en zijn te verkrijgen in de boekhandel.

Voor verdere informatie: prof.dr. R. Soeting RA: 525.5277 of mw. A.M.R. Cannoo: 525.4170.

Race of the Classics

Van 3 tot en met 9 mei vindt voor de vijfde keer het zeilevenement 'de Race of the Classics' plaats. Deze zeilrace zal ter ere van dit eerste lustrum grootser en spectaculairder zijn dan ooit. Een recordaantal van 300 studenten, verdeeld over 15 authentieke oud-Hollandse zeilschepen, zal de woeste golven van de Noordzee trotseren.

De deelnemers zijn studenten aan bedrijfskundige- of managementopleidingen uit heel Europa. Dit jaar doet er voor het eerst een team van onze faculteit mee! De koers loopt van de Amsterdamse haven (4 mei) naar Ramsgate (Engeland, 5-6 mei). De aankomst bij onze westerburen zal aldaar gevierd worden met een borrel en een groots feest

Op 7 mei zeilen de schepen weer de haven uit en ze zullen op 9 mei de Amsterdamse haven weer binnenlopen. De vloot zal door zo'n tweeduizend studenten bij de bok op het Stenen Hoofd (ten westen achter Centraal Station) verwelkomd worden, waar de happening met een groots feest afgesloten zal worden.

De Race of the Classics wordt elk jaar door studenten van de Amsterdamse Academie voor Bank en Financiën georganiseerd. Deze in 1987 door de VU en de Hogeschool Holland opgerichte academie leidt studenten in 4 jaar op voor managementfuncties in de financiële wereld. Verdere informatie: Maike Laumen of Nicole de Groot 020-5696260.

Mentoren voor de introductie van eerstejaars economie studenten (van 6 tot 10 september) kunnen zich opgeven bij Erik Dirksen (kamer 7.07, telefoon 5254237)

Lesgeven in de

De Anton de Kom Universiteit van Suriname (ADEKUS) is opgericht in 1968. Op dit moment heeft de universiteit drie faculteiten. Een Faculteit der Medische Wetenschappen, een Faculteit der Technologische Wetenschappen (met de studierichtingen Agrarische productie, Delfstof productie, Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde en Infrastructuren) en de Faculteit der Maatschappijwetenschappen (FdMW). Aan deze faculteit kan naast Economie en Rechten ook Sociologie en Public Administration worden gestudeerd. Voor het collegejaar '92/'93 zijn ruim 2000 studenten ingeschreven, waarvan ruim de helft aan de FdMW.

Hoewel de ADEKUS de enige universiteit in Suriname is, ondervindt zij hevige concurrentie van universiteiten in het buitenland (vooral Nederland en de Verenigde Staten). Op dit moment studeren er ongeveer evenveel studenten buiten als binnen Suriname. In het buitenland opgeleide studenten worden over het algemeen hoger gewaardeerd door bedrijfsleven en overheid. Tot voor kort verzorgden de faculteiten alleen Bachelor of Science-opleidingen. Onder druk van de studenten worden momenteel weer doctoraal programma's aangeboden.

DOCENTEN

In 1989 heeft een missie van de Nederlandse regering onder leiding van Jos van Kemenade (voormalig minister van onderwijs en voorzitter van het CvB van de UvA) geïnventariseerd hoe de ontwikkelingshulp voor het onderwijs in Suriname het best kan worden gebruikt. In het eindrapport zijn een kleine dertig ontwikkelingsprojecten geformuleerd, verspreid over de verschillende onderwijsvormen. Eén van die projecten, het versterken van de studierichtingen Economie en Rechten, is door de Universiteit van Amsterdam opgepakt en uitgewerkt. Begin 1992 is dit programma formeel van start gegaan. Het

OPROEP

De bibliotheek van de Anton de Kom Universiteit van Suriname heeft te kampen met een nijpend tekort aan (studie)boeken.

Dus: Heb je studieboeken over, schenk ze dan aan de bibliotheek van de ADEKUS. Je kunt je boeken inleveren bij: Mw. drs. B. Boots, kamer 1.13. Zij zal de afstemming met en verzending naar Suriname voor haar rekening nemen.

Na het aantreden van een democratisch gekozen regering in Suriname wordt de in 1982 afgebroken ontwikkelingssamenwerking met Nederland weer langzaam opgebouwd. Al voordat het raamverdrag tussen Nederland en Suriname was ondertekend, waren er verschillende projecten gestart gericht op het verbeteren van het onderwijs in Suriname. Eén van die projecten betreft het versterken van de studierichtingen Economie en Rechten. In dit zogenoemde 'project 24' werkt de Universiteit van Amsterdam samen met de Anton de Kom Universiteit van Suriname. In het kader van dit project heeft de auteur vorig jaar twee maanden colleges verzorgd in Suriname.

—
drs. Ph.R. Limvers
—

belangrijkste uitgangspunt van dit programma is te proberen de Faculteit der Maatschappijwetenschappen (waar Economie en Rechten onder vallen) op termijn zelfstandig te laten functioneren.

Suriname kampt door de slechte economische situatie met een enorm gebrek aan goed opgeleid kader. Het sturen van gastdocenten zou de onderwijsproblemen alleen maar tijdelijk oplossen. De nadruk ligt dan ook op het opleiden en bijscholen van docenten uit Suriname. Voor junior-docenten is een programma in Nederland van 9 maanden opgezet, seniordocenten kunnen voor 4 maanden in Nederland een zogenaamd refresher course volgen. Verder voorziet het project in het begeleiden van promovendi.

Door deze activiteiten dreigen er gaten te vallen in het onderwijsaanbod in Suriname. Daarom is een ander onderdeel van het programma het sturen van docenten uit Nederland naar Suriname om collegcycli te verzorgen. Voor het vak "Organisatie & Management" (vergelijkbaar met ons Bedrijfseconomie B, onderdeel organisatie) werd ik gevraagd om de honneurs waar te nemen.

DE AANKOMST

De vlucht van Schiphol naar het A. Pengel International Airport (beter bekend als Zanderij) verliep voorspoedig. Zodra je het vliegtuig verlaat lijkt het of een lekkere warme (maar ook vochtige) deken over je heen wordt gegooid. De eerste opwinding eindelijk op de plaats van bestemming te zijn aangekomen wordt snel overschaduwd door de enorme rij die zich voor de immigratiedienst heeft gevormd. Dankzij de hulp van het hoofd Algemene

Zaken van ADEKUS, de heer Rogers gaan de formaliteiten (immigratie, geld wisselen, douane, eindcontrole) iets sneller. Het duurt echter toch nog bijna een uur voordat we naar het 50 kilometer verder gelegen Paramaribo kunnen afreizen.

Voor een Nederlander die zijn vakanties pleegt door te brengen in de meer welvarende delen van deze wereld ontbreekt het referentiekader om de eerste indrukken te kunnen plaatsen. Gebouwen zijn slecht (lees: niet) onderhouden. Er ligt veel rommel op straat en Suriname heeft een wagenpark waarvan zeker 90% een Nederlandse APK-keuring niet zou doorkomen. Een erfenis van de voormalige Engelse overheersers is dat het verkeer links rijdt. De meeste auto's hebben echter het stuur links, wat het rijden op tweebaans wegen er niet echt veiliger op maakt. Het hotel past wel in een Westers referentiekader: grote kamers, bar, restaurant en een mooi zwembad.

Het was twee keer drie kwartier stil

Het is een rare gewaarwording om bijna 8000 kilometer van huis door de 'Jodenbreestraat' (jawel), en langs de 'Waterkant' te lopen. Je kunt overal Nederlands spreken en soms horen (m.n. op straat van zwartwisselaars die luid hun waar aanprijzen). Ook de telefoontoestellen komen zeer bekend voor (voor de liefhebber: kiesschijf grijs, type T 65).

De mensen zijn over het algemeen zeer vriendelijk. Alleen in winkels, bij het postkantoor of bussen kom je er snel achter

tropen

dat naast voetbal ook voordringen een nationale sport is. Ook klantvriendelijkheid is nog lang niet bij alle winkels bekend. Dat zal echter na het bezoek van Ed Peelen van de leerstoel marketing wel veranderen verwacht ik. Tijdens het verblijf ben ik ook met terugwerkende kracht het Nederlandse ambtenarencops (waar ik zelf tot voor kort ook toe behoorde) gaan zien als efficiënt en klantvriendelijk.

DE UNIVERSITEIT

Het universiteitscomplex ligt aan de rand van de stad op het terrein van een voormalige staatsboerderij. Het is een ruim opgezet complex van ver van elkaar gelegen gebouwen met daartussen veel groen. Behalve de universiteit huist o.a ook de lerarenopleiding op dit terrein.

De voorzieningen op de universiteit zijn veel slechter dan op de UvA. Bijna alle kamers ontberen de bij tropische temperaturen zo onmisbare airco. Door vroeg te beginnen (het eerste college begint 8 uur precies) is het de eerste uren nog net uit te houden in de collegezalen. De computer begint aarzelend z'n intrede te doen. Gelukkig zijn er op het universitaire rekencentrum computers beschikbaar voor studenten (ook voor sommige middelbare scholieren). In het kader van project 24 wordt gewerkt aan verdere automatisering. De gehele studentenadministratie geschiedt echter nog steeds handmatig. De universiteitsbibliotheek is ook niet te vergelijken met die van de UvA. Door de valutaschaarste is het erg moeilijk om aan buitenlandse titels te komen. Buitenlandse boeken zijn voor studenten onbetaalbaar, want een boek kost al gauw een modaal maandsalaris. Zij zijn dus aangewezen op de bibliotheek (of familie in het buitenland).

Het schaamrood staat je op de kaken als je van een studieboek in de bibliotheek alleen de derde druk ziet staan, terwijl je zelf voor je vertrek de vijfde druk hebt weggegooid omdat de zesde druk inmiddels uit kwam.

In overleg met de bibliothecaris en mevrouw Honnebier, docent aan de Juridische Faculteit van de UvA, wordt een

plan uitgewerkt om de bibliotheek te steunen (zie kader).

DE COLLEGES

Gelukkig waren mijn colleges gepland in de enige zaal met airco, alhoewel het effect daarvan vaak te niet werd gedaan door het open zetten van de ramen. Het eerste college verliep wat chaotisch. 'Organisatie & Management' is een verplicht vak voor studenten Bedrijfseconomie, Algemene Economie en Sociologie. In Nederland was gezegd dat er zo'n 60 à 80 studenten werden verwacht. Op het eerste college bleken dat er 120 te zijn. Het gevolg was een tekort aan syllabi, programma's en vooral zitplaatsen.

Tijdens het eerste college bleken de studenten in Suriname veel rustiger dan in Nederland, want het was twee keer drie kwartier absoluut stil in de zaal. Is dit omdat alles duidelijk is (onwaarschijnlijk) of is het college te moeilijk of te snel? Navraag leerde me dat eerst even de kat uit de boom gekeken wordt bij nieuwe (buitenlandse) docenten.

Vanwege de grote opkomst moest het aantal werkgroepen worden verdubbeld naar vier en moesten er syllabi worden bijgedrukt. Bij het tweede hoorcollege zaten er

Hoezo lesgeven in de tropen?

140 studenten in de zaal, dus weer te weinig syllabi en programma's. Ook het aantal staanplaatsen begon schaars te worden. Na verloop van tijd stabiliseerde het aantal studenten zich op ruim 100, dus iedereen kon zitten. Alhoewel de Surinaamse studenten in vergelijking met Nederlandse (Amsterdamse) zeer rustig bleven, nam het rumoer in de loop van de collegecyclus toch iets toe. Bij de werkgroepen bleef het in eerste instantie (te) rustig; meer dan in Nederland moet participatie worden uitgelokt. Je hebt als docent

gelukkig altijd wel wat te klagen.

Bij de collegecyclus Organisatie & Management hoort ook een bedrijfsbezoek. De studierichtingsleider prof. Mhango regelde een bezoek bij de houtfabriek van Bruynzeel en bij de bananenplantage van Surland.

De Bruynzeel-fabriek is een voormalige dochter van het Nederlandse concern, maar is inmiddels voor 100% in handen van de Surinaamse staat. Het gaat niet goed met Bruynzeel. Door de jarenlange oorlog in het binnenland van Suriname is toevoer van grondstoffen lang zeer onregelmatig geweest, met alle nadelige gevolgen voor de omzet van dien. Ook is er (te) lang niet geïnvesteerd. De financiële directeur vertelt dat er ambitieus plannen zijn voor vernieuwing van het 35 jaar oude machinepark, maar de financiering is moeilijk rond te krijgen. Harde valuta zijn schaars, dus moeten er buitenlandse banken en/of investeerders gevonden worden die bereid zijn geld in dit bedrijf te steken.

Ook de bananenplantage Jerrykabba van Surland heeft met problemen te kampen. Door een tekort aan arbeidskrachten kunnen ze niet die omvang bereiken die nodig is om op de wereldmarkt te kunnen concurreren. Tijdens de rondleiding wordt snel duidelijk hoe het tekort aan arbeidskrachten is ontstaan, het werk is zwaar en de hitte bijna ondragelijk. Gelukkig kunnen wij na twee uur weer in de airco bus stappen; de werknemers zwoegen verder.

Na alle hoorcolleges, werkgroepen en bedrijfsbezoeken volgt het tentamen. Zo'n 150 studenten offeren hun vrije vrijdagavond op om er aan deel te nemen. Ondergetekende had zodoende gedurende de Kerstdagen in het koude Nederland gelukkig nog een aandenken aan een

mooie tijd in de tropen.

Philip Limvers werkte tot eind 1992 als docent bij de leerstoel Bedrijfsorganisatie & Arbeidsverhoudingen. Sinds januari werkt hij bij de Koninklijke Bijenkorf Beheer.

Hoeveel ruimte krijg je bij ons voor nieuwe ideeën?

Zoals je ziet zul je bij ons niet snel tegen de onbuigzame kaders van bestaande opvattingen aanlopen. Wij staan open voor verrassende invalshoeken en nieuwe ontwikkelingen krijgen bij ons alle ruimte. Aan jou de taak om daar optimaal gebruik van te maken. Ben je jong, ambitieus en momenteel of binnenkort in de afrondingsfase van je universitaire studie bedrijfseconomie, econometrie of accountancy zorg dan dat wij een idee krijgen wie je bent en waar je voor staat. Stuur een bondige sollicitatiebrief met cv naar: Koninklijke PTT Nederland NV, Concernstaf Management Development, Postbus 15000, 9700 CD Groningen. Of bel voor meer informatie: 06-0142. **Koninklijke PTT Nederland NV**

AGENDA

10 mei

Seminar, 'Environmental regulation, international competition and direct foreign investment', door prof.dr. S. van Wijnbergen.

13 mei

Promotie K.W.H. van Beek (WRR) om 13.30 uur. Promotor: prof.dr. B.M.S. van Praag.

17 mei

Lezing door prof.dr. J.G. Lambooy, 'De keuze van het economisch denken'. Gebouw A, zaal 3.03; aanvang: 12.00 uur.

19 mei

Afscheidsrede van prof.dr. H.H. Nordemann en oraties van prof.dr. M.N. Hoogendoorn en prof.dr. A. Schilder. Aanvang: 14.00 uur in Aula (zie ook pag. 21).

25 mei

Congres, 'Een nieuwe kijk op organiseren', georganiseerd door de EEFA. Plaats: Koninklijk instituut voor de tropen; aanvang: 8.30 uur; deelnamekosten: f50,-. Meer informatie bij EEFA (525.4361 of -na 18.00 uur-6181966).

27 mei

Faculteitsborrel in de Spiliazaal vanaf 16.00 uur.

2-5 juni

Conferentie, 'Out of the margin. Feminist perspectives on economic theory', aan de FEE. Zie voor meer informatie het artikel op pag. 4.

7 juni

Lezing, 'Achtergronden van economische theorieën en het belang van een interdisciplinaire benadering', door dr. D.D. van Geet, gebouw A, zaal 3.03; aanvang: 12.00 uur.

16 juni

Promotie M.R. Creemers om 11.30 uur. Promotor: prof.dr. R. Maes.

21 juni

Lezing, 'De instorting van het communisme', door dr. R. Knaack, gebouw A, zaal 3.03; aanvang: 12.00 uur.

Hannesen

Hans Lingeman

In de gangen van het gebouw klinkt het gezag door van de faculteit. Het gebouw was al één jaar oud en dan wordt het tijd voor een aanzienlijke renovatie. Zo heeft de SEF het hele eerste jaar een zeer kleine ruimte moeten gebruiken op de galerij. Dat kan natuurlijk zo niet langer, de SEF is een grote organisatie en blijft een indrukwekkende bedrijfsoppervlakte. Daarom hebben ze samen met de EEFA een computerzaaltje geënterd. 'Lift voor machinekamer' meld een papertje op een houten deur, waarachter ooit de gezellige monitorretjes en confruttortjes kraaiden van plezier als je de toetsenborden licht beroerde. Waarom mis je sommige dingen pas als ze er niet meer zijn?

Ach ja, en dan het dak van de parkeergarage, onze arti fietsenstalling, hoeveel problemen hebben de automobilbezitters daarvan niet ondervonden. De universiteit houdt niet van halve maatregelen en dus heeft ze een paar bouwvakkers gehuurd, een omheining gemaakt en zie het resultaat: het mooi golvende beton wordt bezet door zonnende werklieden. En waar moeten onze fietsen nu heen? Er is toch niets mis met de fietsenstalling? Klopt, want dat dak, dat is er niet, nooit geweest. Ja oké de fietsenstalling onder het gebouw heeft een dak, maar dat daar een plaats is waar je fietsen kunt neerzetten, is slechts tot een select groepje studenten doorgedrongen. Mijn hoop is groot dat het ooit nog goed komt met de faculteit. Er wordt nu tenminste gewerkt en dat is te horen ook. Misschien is die muurisolatie wel expres zo belabberd. Dan kan er elk jaar een verbouwinkje gepleegd worden (er is nog genoeg werk voor honderd jaar, dus in de Lange Termijn planning is al voorzien) en dit dreunt lekker door in het hele plumpuddinggebouw. Dit werkt stimulerend, denken ze.

Bien sùr

Ellen Bien kamer 1.33

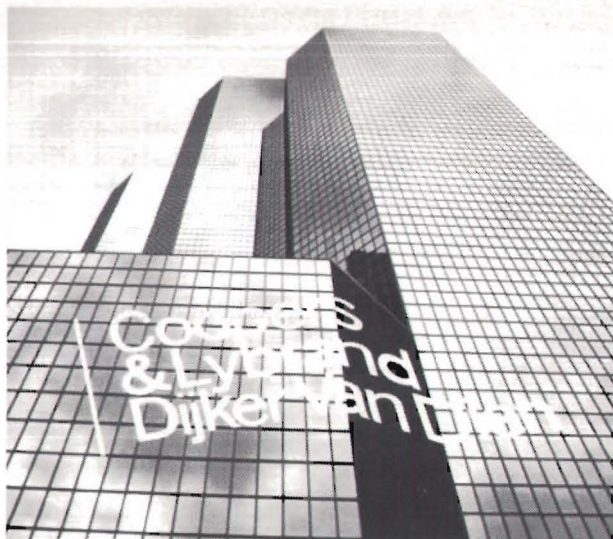
De tentamens zijn weer achter de rug en hopelijk allemaal weer nagekeken. De officiële termijn voor het nakijken is dertig dagen (dus geen werkdagen). Dit soort feiten kun je vinden in de examenregeling, die tijdens openingstijden van de onderwijsadministratie en informatie ter inzage ligt in de balieruimte.

De basismodule informatica voor eerstejaars studenten die in het tweede en derde trimester verzorgd zou worden en in het tweede trimester geen doorgang heeft gevonden zal als het goed gaat in het derde trimester wel verzorgd worden. Houd de berichten in folia hieromtrent in de gaten.

Ander computer-cursussen kun je altijd volgen bij het informatiseringscentrum van de UvA aan het Turfdraagsterpad nummer 9 in Amsterdam. Zij verzorgen voor studenten van de UvA cursussen die gesubsidieerd worden door het college van bestuur van de universiteit. Het betreft cursussen in Wordperfect 5.1, Harvard graphics, MS Word, dBase IV, Lotus 1-2-3 en een cursus Netwerk en bibliotheekgebruik. De eigen bijdrage voor deze cursussen is vijftig gulden, voor nadere informatie kun je bellen telefoonnummer is 5252066.

In de aprilvergadering van de faculteitsraad is een vrijstellingsregeling voor afgestudeerden van het HEAO goedgekeurd. Het is de bedoeling dat deze HEAO'ers vanaf september 1993 een verkort programma kunnen afleggen. Afhankelijk van welke richting zij hebben gevolgd aan het HEAO krijgen zij het grootste deel van de propedeuse vrijgesteld alsmede van enkele basisvakken een gedeelte. Ook is in deze vergadering gepraat over een op te zetten mastersopleiding International Finance. Hoe het hiermee afloopt horen jullie nog.

In de komende vergadering van de faculteitsraad zullen de nieuwe onderwijsprogramma's voor het collegejaar 1993/1994 besproken worden. Deze programma's zullen weer worden opgenomen in de nieuwe studiegids, waarvan het streven is om deze in juni klaar te hebben, zodat je de hele zomer de tijd hebt om te bedenken welke vakken je volgend studiejaar wilt gaan volgen. De studiegids zal uit drie delen bestaan; een faculteitsgids, een onderwijsgids en een gidsje met daarin een college- en tentamenrooster. De bedoeling is dat dit de overzichtelijkheid van de gids zal vergroten. Heb je vragen, opmerkingen of klachten bel me dan, telefoonnummer 525.4286 of kom langs op kamer 1.33!

Afstuderende bedrijfseconomen met "solutions for business"

Coopers & Lybrand Dijker Van Dien is nationaal en internationaal een gerenommeerde accountants- en adviesorganisatie. Dagelijks leveren accountants samen met belastingadviseurs en management consultants een totaalpakket van cliëntgerichte dienstverlening. Onze cliëntenlijst bestaat uit multinationals, grote en middelgrote ondernemingen, non-profit organisaties, overheden en ondernemingen in het MKB.

Cultuur en werkwijze

Coopers & Lybrand Dijker Van Dien zoekt voor haar accountants-beroepsgroep jonge, ondernemende en flexibele doorzetters met een academische achtergrond. Afstuderende bedrijfseconomen die leidinggevende, organisatorische en sociale vaardigheden goed weten te combineren.

Maar voorop staat dat deze kwaliteiten omgezet kunnen worden in "solutions for business"; dat u

onze cliënten ook werkelijk verder helpt. Want dat is juist de kracht van onze organisatie.

Kortom: werken bij Coopers & Lybrand Dijker Van Dien is kiezen voor een carrière vol uitdagingen, waarin u direct begint met een prima inkomen en goede secundaire arbeidsvoorwaarden.

Meer informatie

Bent u geïnteresseerd in een functie in de accountancy? Stuur dan een open sollicitatie aan Coopers & Lybrand Dijker Van Dien, t.a.v. de heer P. Schuijjer, Hoofd Personeelszaken rayon Noord-West/West, Postbus 94200, 1090 GE Amsterdam, of vraag telefonisch onze informatiebrochure aan: (020) 568 6036.

Coopers
& Lybrand
Dijker Van Dien

Solutions
for Business

Column

Nu is gebleken dat de eerste column van mijn hand (zie Rostra 193) voor de redactie aanleiding is geweest om mij een kansje te geven u weer een column aan te bieden, grijp ik deze mogelijkheid nederig aan om deze keer wat dieper in te gaan op een belangwekkend onderwerp. Ik heb het over armoede.

Armoede. Je hebt rijke mensen en je hebt arme mensen. Tussen die twee groepen mensen zijn vaak aanzienlijke verschillen. Deze verschillen noemt men ook wel 'grote verschillen'.

Sommige arme mensen zijn echt enorm arm. Soms zo arm dat ze het niet meer uithouden, zo arm. Terwijl rijke mensen allerlei dingen en zaken hebben, wat ze maar willen, maar daar zitten ook nadelen aan. Soms zulke grote nadelen dat die rijke mensen liever arm zijn dan dat ze die nadelen nog langer moeten ervaren. Maar wanneer ze dan arm worden, zie je vaak dat ze na een tijdje weer rijk willen zijn.

Daarnaast heb je dan ook nog veel arme mensen die die rijke mensen niet begrijpen en vaak boos zijn. Laatst zag ik op de televisie hoe allemaal arme mensen een rijke uit een grote auto haalden en hem zijn horloge afnamen en zijn auto en zijn bril en uiteindelijk ook zijn leven. Gelukkig voor de vrouw van de man, zo bleek later, liet de man haar veel na en was ze toch al een tijdje verliefd op een ander die haar behoeftes ook beter aanvoelde en zodoende was ze snel over hem heen.

Ik bedoel maar, er is van alles aan de hand. Hoe ga je er mee om? Ik ben er nog niet uit, ik adviseer iedereen om rustig te blijven, niet om niks te doen, maar om rustig te blijven. Dit advies hoor je wel vaker en niet voor niks, maar daar wil ik nu niet op ingaan. Wel wil ik alvast aankondigen dat, indien de redactie verlenging van deze column als zodanig aanbiedt, ik de volgende keer in zal gaan op het effect van racefietsjes op jonge honden met een nierafwijking. Adieu.

Pieter den Haan

Roetersstraat

Wat een niemanddallig gesprekje over de persoon Ina Kamerman moest worden, bleek vanaf het begin een vurige conversatie over het studieadvieschap waarin Ina werd bijgestaan door assistent-studieadviseur Bart Wendrich.

Beiden hielden een pleidooi voor de huidige student, die steeds sneller de studie moet afronden en daardoor soms in tijdproblemen raakt. Tijdproblemen die reeds zijn ontstaan in de eerste fase van de studie. Bovendien weten de meesten niet eens hoeveel tijd ze nodig hebben om een bepaald boek te leren of een schrijfpodracht te voltooien. Daardoor ontstaan onnodige planningsproblemen en al zeer vroeg studievertraging. Als deze tekorten niet tijdig worden erkend en weggewerkt, blijft de betreffende persoon de rest van de studie voortkabbelen. Dat is jammer: als studenten hun tijd goed weten te plannen, en dat betekent een lange termijnplanning, rest ze genoeg tijd om een zee van activiteiten naast de studie te doen.

Daarmee komen we meteen bij het kiezen van een richting, zodat je als student ook daadwerkelijk een studieplanning kunt maken. Veelal wordt door de student primair naar de arbeidsmarktsituatie gekeken en aan de hand daarvan een vakkenpakket samengesteld. In de loop van de studie blijkt dan dat de betreffende vakken niet leuk, saai of gewoon te moeilijk zijn.

Als deze student uiteindelijk naar de studieadviseur komt, is hij/zij eigenlijk al te laat. We bepleiten steeds meer dat studenten aan het begin van hun studie bij ons komen. Het is namelijk minstens zo belangrijk een vakkenpakket te kiezen dat aansluit op de belangstelling, aanleg en capaciteiten van de student, dat toch nog aardig bij de arbeidsmarkt past. Maar, vult Bart aan, de arbeidsmarkt speelt zeker geen overheersende rol bij ons advies. Vaak blijkt dat werkgevers meer waarde schenken aan het doctoraal-diploma, waaruit blijkt dat de sollicitant wetenschappelijk geschoold is, dan aan bijvoorbeeld bepaalde (bedrijfs-) economische vakken. Het belang van activiteiten naast de studie moet ook niet onderschat worden. Hieruit blijkt immers dat de man of vrouw breed georiënteerd is en binnen een scala aan functies binnen het bedrijf inzetbaar is.

Ook al heb je geen studieproblemen, het is vaak aan te raden eens bij de studieadviseur langs te gaan met vragen over te maken keuzes in de studieprogrammering. Deze is constant op de hoogte van de arbeidsmarkt, ministriële regels en maatschappelijke veranderingen. Spijtig is het dat het imago van de studieadviseur die van een last-minute helper is, terwijl dat niet zo is. Zo is het inloopspreekuur er voor degenen met korte vragen.

Om de studieachterstand direct aan het begin van de studie te voorkomen is er het mentorensysteem. Een mentor heeft een bescheiden groepje eerstejaars studenten onder de hoede en heeft een voornamelijk begeleidende taak. Op deze wijze kan een student al vroeg in de studie eventueel gecorrigeerd worden. Toch ligt het niet in onze bedoeling de student aan het handje te nemen; dit blijft tenslotte een universiteit.

Hans Lingeman

Foto: Hans Lingeman

Ina Kamerman en Bart Wendrich

ARTHUR
ANDERSEN
ARTHUR ANDERSEN & CO., S.C.

COMPONISTEN GEZOCHT (M/V).

Het financiële reilen en zeilen van een bedrijf kan natuurlijk gezien worden als een droge combinatie van cijfers. Maar toch.

Tussen die cijfers bestaat wel degelijk een verband. Allemaal dragen ze een betekenis met zich mee. Elke post vertelt z'n eigen verhaal.

Wie ze op die manier beziet, ontdekt feilloos de valse noot in de partituur. Wie ze zo kan lezen, voelt snel genoeg of het hier gaat om een grandioze ouverture of een zwanezang.

Wie dit kan, zou bij Arthur Andersen kunnen werken. Wij zien accountancy als meer dan een plichtmatig controleren.

Veel eerder gaat het om adviseren. Daarin kan de ene accountant zich van de andere onderscheiden. Dat deze filosofie in de praktijk werkt, blijkt.

Arthur Andersen heeft wereldwijd inmiddels meer dan 57.000 medewerkers verspreid over meer dan 300 vestigingen. Maar waar u ook binnen-

komt, overal zal u één ding opvallen: hier doen mensen met plezier hun werk.

Voor onze vestigingen in Den Haag, Rotterdam, Eindhoven en Amsterdam zijn we nu op zoek naar jonge bedrijfseconomen en HEAO'ers die net zoveel plezier aan hun vak beleven. Of op z'n minst zouden willen beleven.

Heb je 'n dergelijk enthousiasme voor je vak? Schrijf dan naar mev. E. Piller, Stadhoudersplantsoen 24, 2517 JL Den Haag. Of bel 070-3425625. We maken graag 'ns met je kennis.

ARTHUR
ANDERSEN
ARTHUR ANDERSEN & CO., S.C.

ACCOUNTANCY